

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

PROGRAM

HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

NA ROKY

2021 - 2030

Skrátená verzia 2.0

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt bol podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Spracovateľ

Názov	Prešovský samosprávny kraj
Sídlo	Námestie mieru 2, 080 01 Prešov
IČO	37870485
DIČ	2021626332
Web	psk.sk
Predseda	PaedDr. Milan Majerský, PhD.

Kľúčoví riešitelia

Gestor spracovania	PaedDr. Martina Slivková, PhD., MBA Vedúca Odboru strategického rozvoja Úradu PSK
Hlavný koordinátor	RNDr. Bibiána Matlák, PhD. Vedúca oddelenia Inštitút rozvoja
Zoznam spracovateľov skrátenej verzie	Mgr. Kristián Rychvalský Mgr. Jakub Kovář Mgr. Nora Červeňák Fabian Mgr. Mário Popper Ing. Mgr. Barbara Fečko Baloghová, PhD. Ing. Stanislav Sendek, Ph.D

Podakovanie

Autori ďakujú všetkým kolegom z ostatných odborov Úradu PSK, predstaviteľom štátnej, regionálnej a miestnej samosprávy a socio-ekonomickým partnerom z územia, ktorí sa podieľali na príprave plnej verzie PHRSR PSK 2021-2030, na základe ktorej bola vytvorená táto skrátaná verzia. Osobitná vďaka patrí pracovníkom z oddelenia sekretariátu Rady partnerstva na Úrade PSK pod vedením Mgr. Lenky Smetankovej, ktorí sú hlavnými spracovateľmi IÚS PSK.

Plnú verziu PHRSR PSK 2021-2030 nájdete na webovom sídle PSK:

psk.sk/domov/samosprava/vyzvy-granty-a-dotacie/nove-programove-obdobie-2021-2027/phrsr-psk-2021-2030/

Obsah

Príhovor predsedu PSK.....	3
Ako čítať dokument.....	4
Identifikácia územia.....	5
Demografická analýza.....	7
Občianska vybavenosť.....	11
Cestovný ruch.....	17
Kultúra.....	19
Ekonomická analýza.....	21
Výskum, vývoj a inovácie.....	23
Dopravná infraštruktúra.....	25
Technická infraštruktúra.....	27
Environmentálna analýza.....	29
Strom cieľov.....	33
Vízia.....	35
Integrovaná územná stratégia PSK 2021-2027.....	36
Integrovaný projektový balík A.....	37
Integrovaný projektový balík B.....	39
Integrovaný projektový balík C.....	43
Integrovaný projektový balík D.....	45
Integrovaný projektový balík E.....	47
Integrovaný projektový balík F.....	49
Integrovaný projektový balík G.....	53
Integrovaný projektový balík H.....	55

Príhovor predsedu PSK

Milan Majerský
predseda PSK

Vážení obyvatelia kraja,

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030 je kľúčovým dokumentom rozvoja kraja, ktorý slúži ako nástroj pre čerpanie verejných prostriedkov a eurofondov v našom území na najbližších 10 rokov.

Počas celého vyše dvaapolročného procesu bol dokument spracovávaný participatívnym spôsobom. Do procesu boli oslovené všetky samosprávy zo subregiónov Spiša, Šariša a Zemplína i naši sociálnoekonomickí partneri. Konkrétne sa aktívne do procesu tvorby dokumentu, ako členovia tematických pracovných skupín, zapojilo viac ako 300 partnerov z územia.

Celý dokument bol spracovávaný odbornými internými kapacitami Úradu Prešovského samosprávneho kraja, konkrétne oddelením Inštitútu rozvoja pod gesciou Odboru strategického rozvoja. V rámci procesu jeho tvorby boli využívané inovatívne metódy a nástroje ako Geoportál Prešovského kraja a Aplikácia na zber projektových zámerov a komunikáciu.

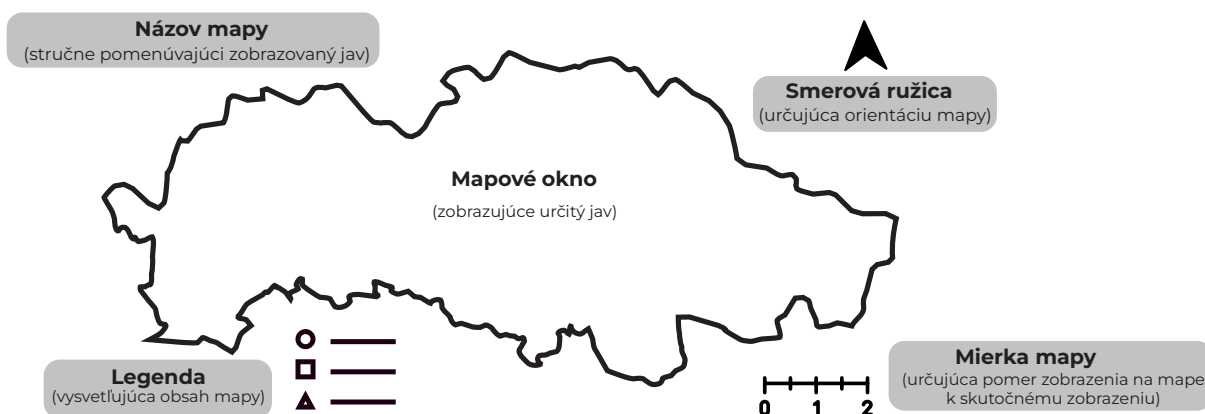
Súčasťou dokumentu je Integrovaná územná stratégia PSK na roky 2021-2027, ktorá bude implementovaná prostredníctvom integrovaných územných investícií. Alokácia pre náš kraj v rámci mechanizmu integrovaných územných investícií predstavuje viac ako 250 mil. eur a bude sa implementovať cez 29 opatrení Programu Slovensko.

Dúfam, že sa nám v najbližších rokoch víziu „*Prešovský kraj – región poskytujúci svojim obyvateľom rovné šance a všestranné možnosti rozvoja, rozumne využívajúci svoj vnútorný potenciál pri podpore regionálnej ekonomiky s ohľadom na udržateľné využívanie zdrojov*“ spoločne podarí naplniť.

Ako čítať tento dokument

Skrátená verzia PHRSR PSK na roky 2021-2030 prináša stručný výber najdôležitejších častí pôvodného dokumentu s dôrazom na zachovanie komplexnosti. Taktiež sa tento sumár pokúša prezentovať vybrané kapitoly vhodnejšou formou, zaujímavou nielen pre odbornú, ale práve aj pre laickú verejnosť. Text je doplnený prehľadnými farebnými grafmi, mapami a obrázkami. Obsahovo je tento dokument rozdelený podobne ako jeho pôvodná verzia a najskôr tak predstavuje východiskový stav Prešovského kraja pomocou podrobných **analýz**, ktoré určili problémy a oblasti potrebné zlepšiť. Následne sú v dokumente predstavené **strategické a špecifické ciele** pre nové programové obdobie, ktoré majú slúžiť práve na vyriešenie stanovených problémov a v neposlednom rade aj konkrétne opatrenia na dosiahnutie stanovených cieľov v podobe **integrovaných projektových balíkov**.

Dôležitou súčasťou tohto dokumentu sú **prehľadne spracované mapy**. Všetky mapy majú základné mapové prvky*, ktorými sú:

* z dôvodu rôzneho usporiadania strán sa môže umiestnenie niektorých mapových prvkov líšiť

Ďalšou dôležitou súčasťou tohto dokumentu je aj jeho **farebnosť**. Pre lepšiu prehľadnosť boli pre jednotlivé kapitoly analytickej časti dokumentu stanovené farby, pričom je rovnaká farebnosť zachovaná aj pri kľúčových a doplnkových projektoch v jednotlivých integrovaných projektových balíkoch IÚS.

Sivá farba - základná identifikácia územia, tvorba verejných politík, administratívne a analyticko-strategické kapacity s dôrazom na moderný región

Červená farba - demografické ukazovatele a opatrenia týkajúce sa marginalizovaných rómskych komún

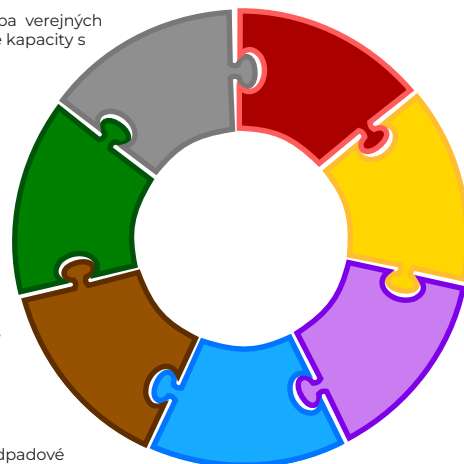
Žltá farba - občianska vybavenosť, školstvo, zdravotníctvo, šport, sociálne zariadenia a sociálna inklúzia

Fialová farba - cestovný ruch a kultúra

Modrá farba - ekonomika a hospodárstvo, podnikateľské prostredie, digitalizácia, výskum, vývoj, inovácie a inteligentné riešenia

Hnedá farba - technická a dopravná infraštruktúra, bezpečnosť

Zelená farba - zmeny klímy, ochrana prírody, odpadové hospodárstvo a energetická efektívnosť budov

Identifikácia územia

Geografická poloha Prešovského kraja

Územie Prešovského kraja sa rozprestiera na **severe východného Slovenska**. Severnú hranicu zdieľa s Poľskom, na východe susedí s Ukrajinou, na juhu s Košickým krajom a na západe so Žilinským a Banskobystrickým krajom. Svojou **rozlohou 8972 km²**, zaberá približne 18 % rozlohy štátu a predstavuje tak druhý rozlohou najväčší kraj na Slovensku.

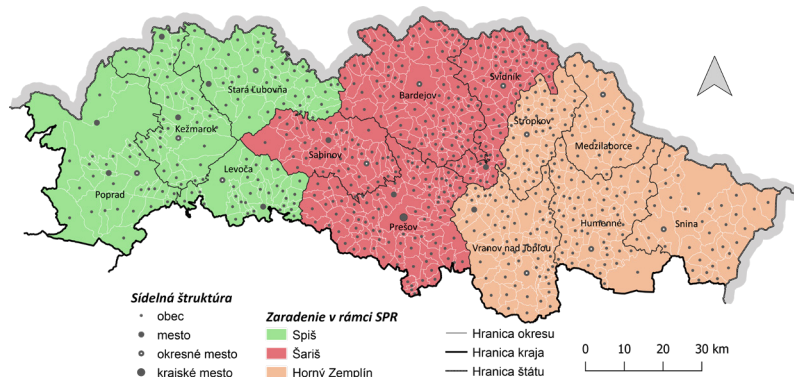
Z administratívneho hľadiska sa na území PSK nachádza:

- 13 okresov
- 665 obcí, z toho 23 so štatútom mesta

Z pohľadu strategického plánovania sú na území PSK:

- 3 SPR (strategicko - plánovacie regióny - Spiš, Šariš, Horný Zemplín)
- 3 UMR (územia udržateľného mestského rozvoja - Prešov, Humenné a súmestie Poprad - Svit - Kežmarok)

Administratívne členenie Prešovského kraja

Sídlna štruktúra Prešovského kraja v roku 2020

Počet obcí	Počet obyvateľov	0-199	200-499	500-999	1000-1999	2000-4999	5000-9999	10 000-19 999	20 000-49 999	50 000-99 999
665		170	187	153	86	49	8	7	3	2

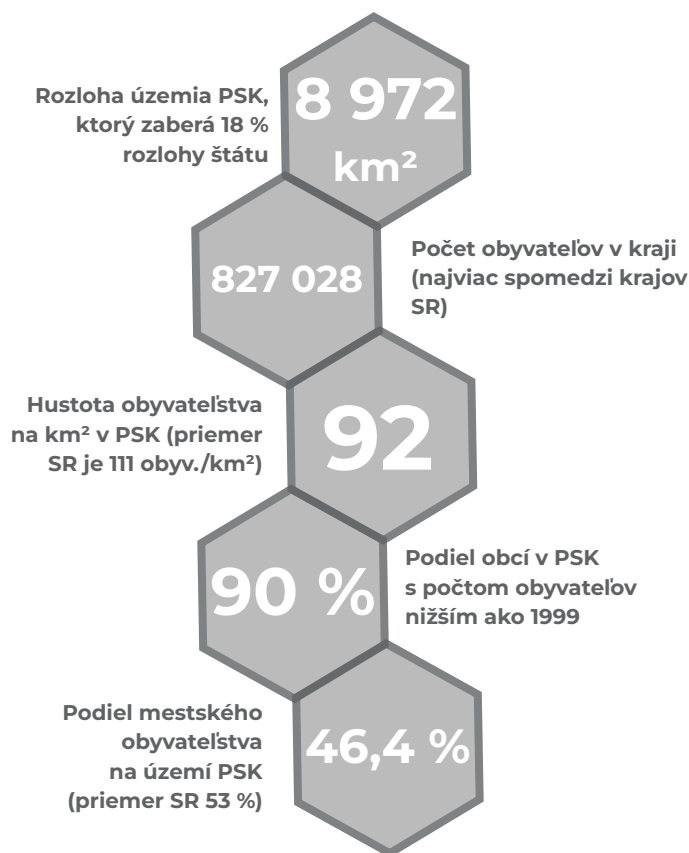
V sídlnnej štruktúre kraja dominujú **malé obce** (až 90 % obcí má menej ako 1999 obyvateľov).

Základné údaje o okresoch Prešovského kraja v roku 2020

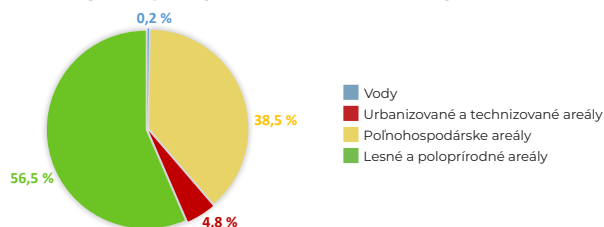
Okresy	počet obyvateľov k 31.12.2020		hustota obyv.	počet obcí	z toho miest
	abs.	%	obyv. /km ²	abs.	abs.
Bardejov	77 666	9,39	82,99	86	1
Humenné	61 398	7,42	81,41	62	1
Kežmarok	76 165	9,21	120,94	41	3
Levoča	33 730	4,08	80,12	33	2
Medzilaborce	11 708	1,42	27,41	23	1
Poprad	105 015	12,70	95,07	29	3
Prešov	176 781	21,38	189,29	91	2
Sabinov	61 072	7,38	111,98	43	2
Snina	35 833	4,33	44,53	34	1
Stará Ľubovňa	54 054	6,54	76,37	44	2
Stropkov	20 366	2,46	52,37	43	1
Svidník	32 334	3,91	58,83	68	2
Vranov nad Topľou	80 906	9,78	105,18	68	2
Prešovský kraj spolu	827 028	100	92	665	23

- Prešovský kraj má k 31.12.2020 celkovo **827 028 obyvateľov** (najviac spomedzi krajov SR)
- Hustota obyvateľstva** v kraji je **92 obyv./km²** (priemer SR je 111 obyv./km²)
- Spomedzi okresov má najviac obyvateľov okres Prešov (176 781), ktorý je zároveň najľudnatejším okresom v rámci celej SR
- V Prešovskom kraji sa nachádza aj okres s najnižším počtom obyvateľov v rámci celej SR - okres Medzilaborce (11 708 obyvateľov)
- Najviac obyvateľov v kraji žije v krajskom meste Prešov (88 464 obyvateľov)
- Podiel mestského obyvateľstva** v kraji je na úrovni **46,4 %**

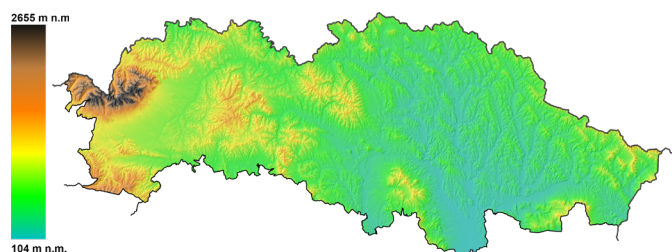
- Povrch kraja je členitý**, najmä v jeho západných častiach
- Najvyšším bodom kraja** je Gerlachovský štít (2 655 m n.m.)
- Najväčšiu časť územia zaberajú lesné areály, nasledujú poľnohospodárske plochy, za nimi urbanizované areály a tak vodné plochy

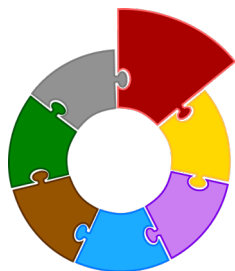

Krajinná pokrývka Prešovského kraja

Povrch Prešovského kraja

Demografia

Počet obyvateľov
kraj
(k 31. 12. 2020)

827 028

Prešovský kraj má najvyšší počet obyvateľov zo všetkých krajov na Slovensku. Od roku 2011 do roku 2020 sledujeme v Prešovskom kraji nepretržitý rast počtu obyvateľov, mužov je menej ako žien.

PREDPRODUKTÍVNE
OBYVATEĽSTVO

0 - 14 rokov

18 %

PRODUKTÍVNE
OBYVATEĽSTVO

15 - 64 rokov

67 %

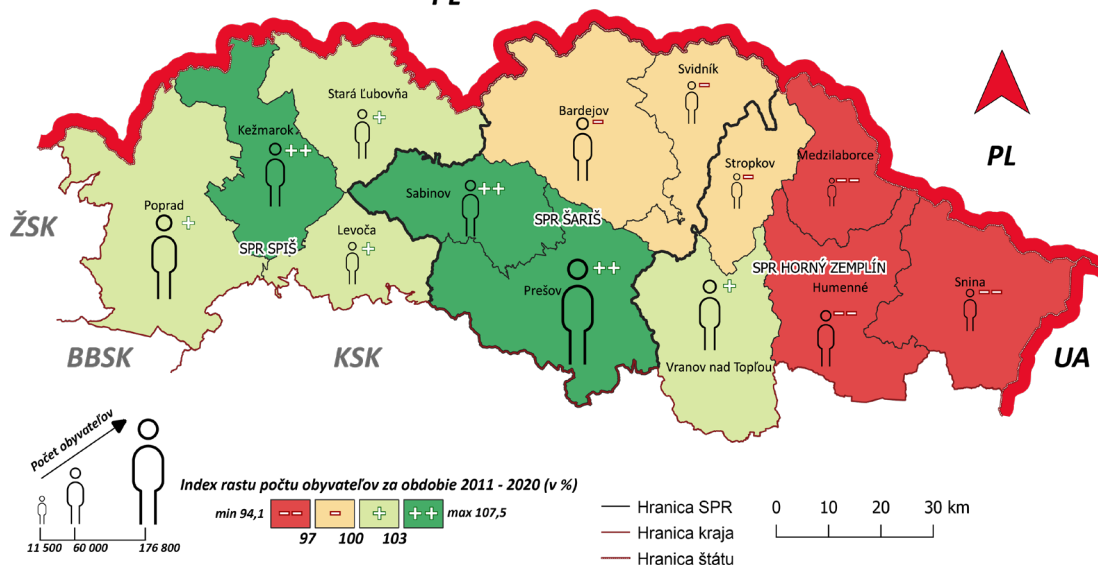
POPPRODUKTÍVNE
OBYVATEĽSTVO

viac ako 64 rokov

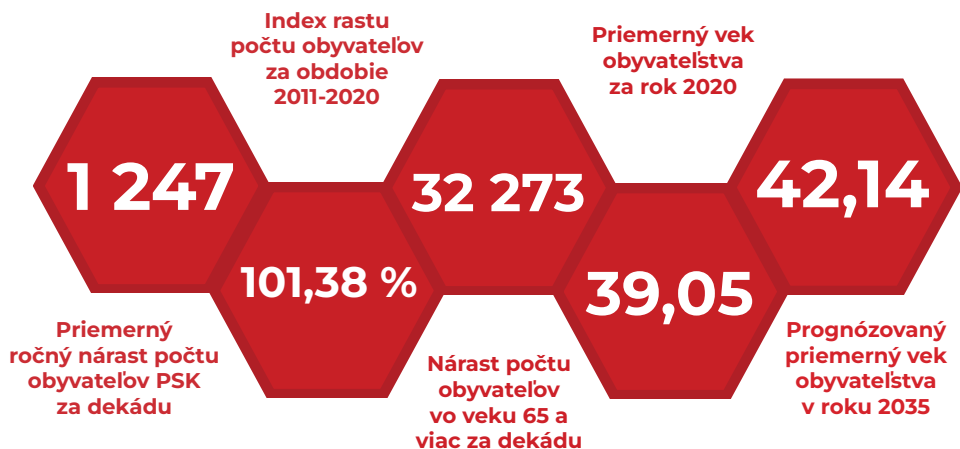
15 %

Index rastu počtu obyvateľov v okresoch Prešovského kraja za obdobie 2011-2020 (k 31.12.)

PL

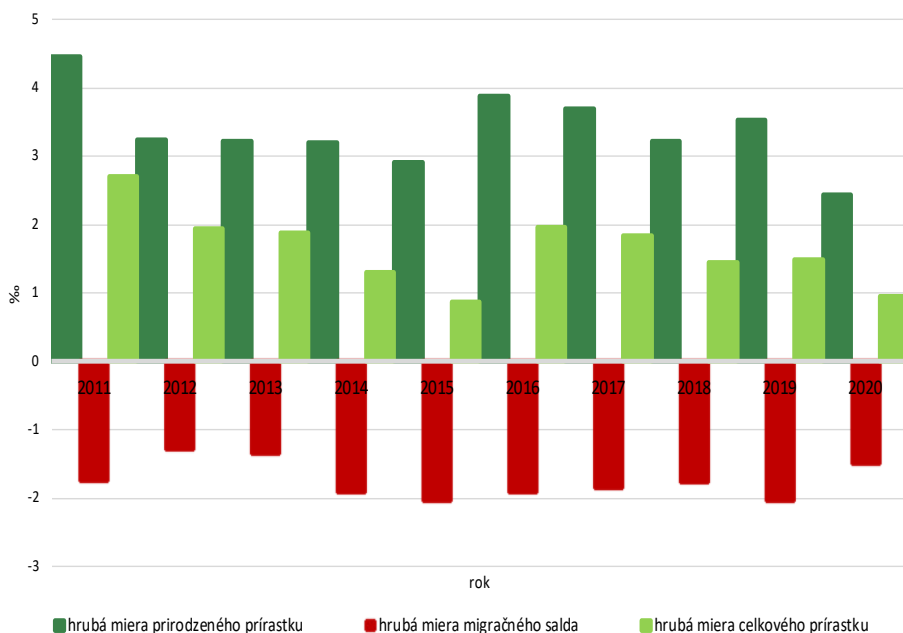

PSK za 10-ročné obdobie vykazuje **pozitívne hodnoty prírastku obyvateľstva v juhozápadnej časti kraja**, ktorý je spôsobený najmä prirodzeným prírastkom obyvateľstva. **Záporné hodnoty prírastku obyvateľov vykazuje severovýchodná časť kraja**, pre ktorú je typický najmä prirodzený úbytok obyvateľstva.

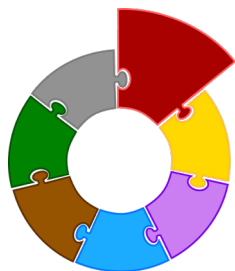

Obyvateľstvo v Prešovskom kraji za **posledných 10 rokov zostarło**. Aj napriek tomu je v porovnaní s ostatnými kraji **krajom s najvyšším podielom predproduktívneho obyvateľstva** a najnižším podielom poproduktívneho obyvateľstva. V PSK narástol počet obyvateľov vo vekovej skupine 65 a viac od roku 2011 o takmer 4 %. Najvyšší podiel poproduktívnej zložky je v okrese Medzilaborce, takmer 20 %, najnižší v okrese Kežmarok 10,82 %.

Celkový pohyb obyvateľstva v Prešovskom kraji za obdobie rokov 2011-2020

Trend vývoja migrácie v Prešovskom kraji je v sledovanom období nepriaznivý. **Prešovský kraj dosahuje vyššie hodnoty v prirodzenom prírastku obyvateľstva a naopak nízke pri migračnom salde.** V porovnaní s inými kraji je v celkovom prírastku obyvateľstva na druhom mieste po Bratislavskom kraji. Kým v Bratislavskom kraji to je spôsobené najmä vysokým migračným saldom, v Prešovskom kraji naopak vysokým prirodzeným prírastkom.

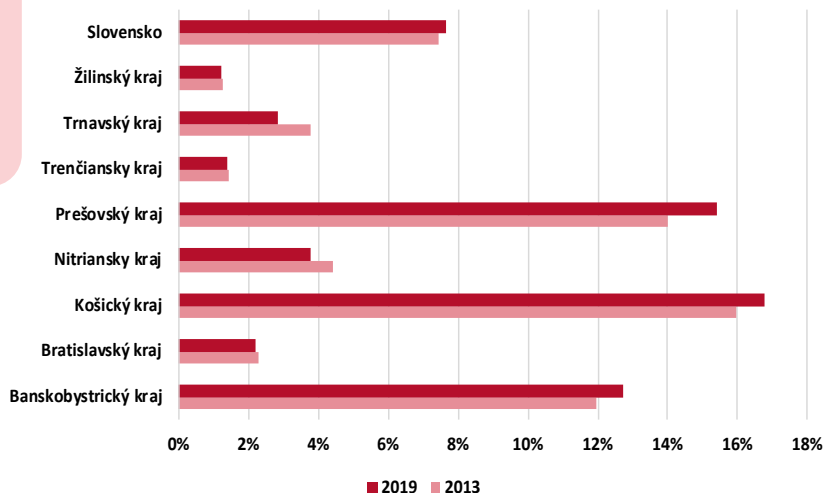
Rómske komunity

Za posledné desaťročie Úrad Splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity vypracoval a zverejnil dva Atlasy rómskych komunít (v roku 2013 a 2019), ktoré mapujú **rómske osídlenia na Slovensku**. Väčšina Rómov žije na východnom Slovensku, v jednej z ekonomicky najslabších oblastí Slovenska s vysokou mierou chudoby a nezamestnanosti.

Viac ako
30 %

celoslovenskej rómskej
populácie žije podľa ARK
2019 v Prešovskom kraji.

Podiel rómskeho obyvateľstva v krajoch SR v rokoch 2013 a 2019

	ARK 2004	ARK 2013	ARK 2019	Prognóza 2025 - 2030
Počet Rómov v Prešovskom kraji	86 478	114 169	127 127	140 000 - 147 000
Podiel Rómov v Prešovskom kraji (v %)	10,91 %	13,98 %	15,41 %	16,50 - 17,30 %

Za 15 rokov v tretine obcí
Prešovského kraja narástol počet
rómskych obyvateľov o

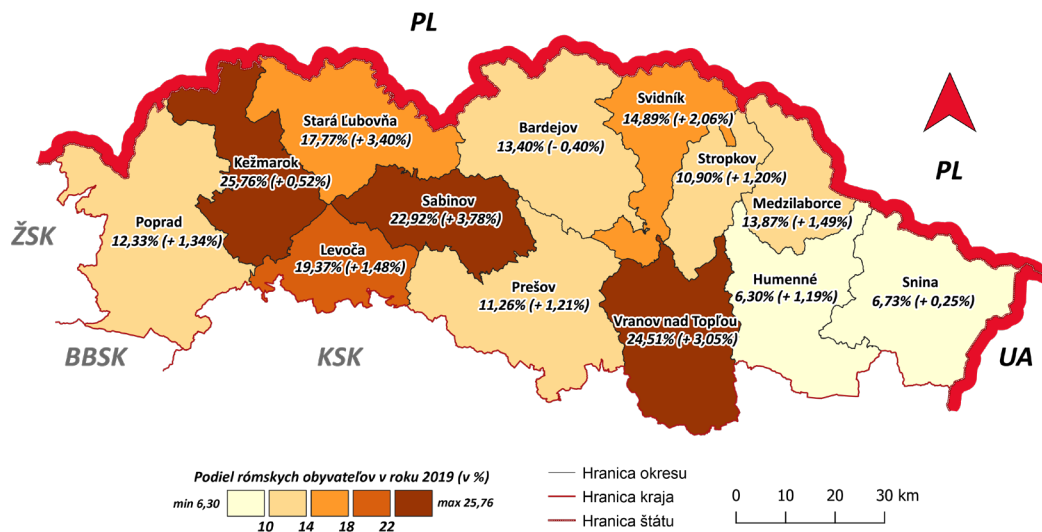
40 000

Viac ako
33 %

miest a obcí (224) sa
vyznačuje prítomnosťou
rómskych komunít.

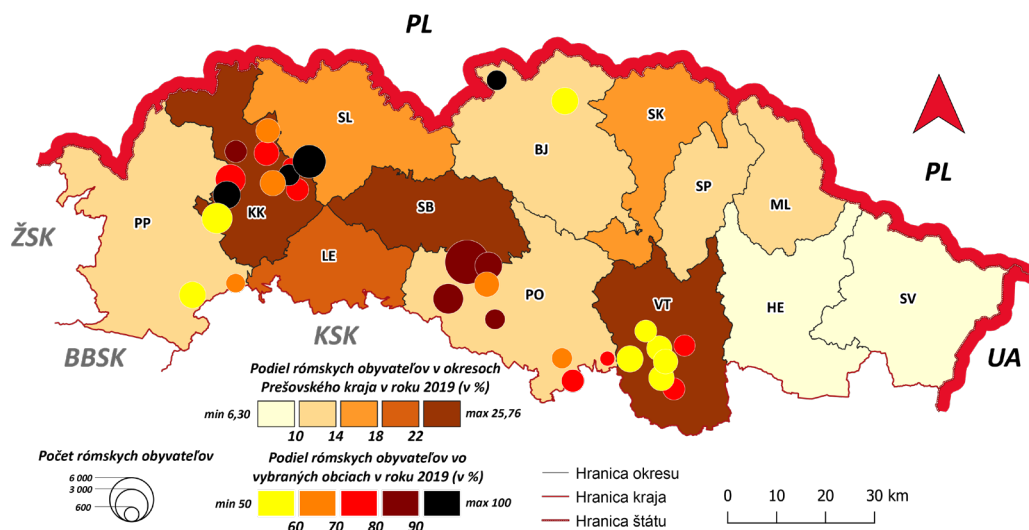
Uvedený počet neznamená, že iba v týchto obciach žije rómske obyvateľstvo, ale ide o obce, v ktorých Rómovia tvoria štatisticky významnú časť obyvateľstva.

Podiel rómskeho obyvateľstva v okresoch Prešovského kraja v roku 2019 vrátane porovnania s rokom 2013

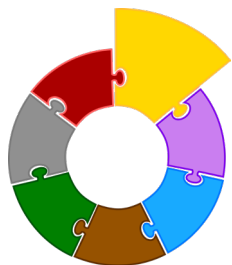

Z porovnania atlasov vyplýva, že podiel rómskeho obyvateľstva sa znížil iba v okrese Bardejov. Vo všetkých ostatných okresoch Prešovského kraja sa podiel rómskeho obyvateľstva zvýšil. **V okresoch Kežmarok, Vranov nad Topľou, Sabinov je podiel rómskeho obyvateľstva vyšší ako 20 %** (v okrese Kežmarok dokonca viac ako 25 %).

Lokalizácia TOP 30 obcí vzhľadom na podiel a počet rómskych obyvateľov

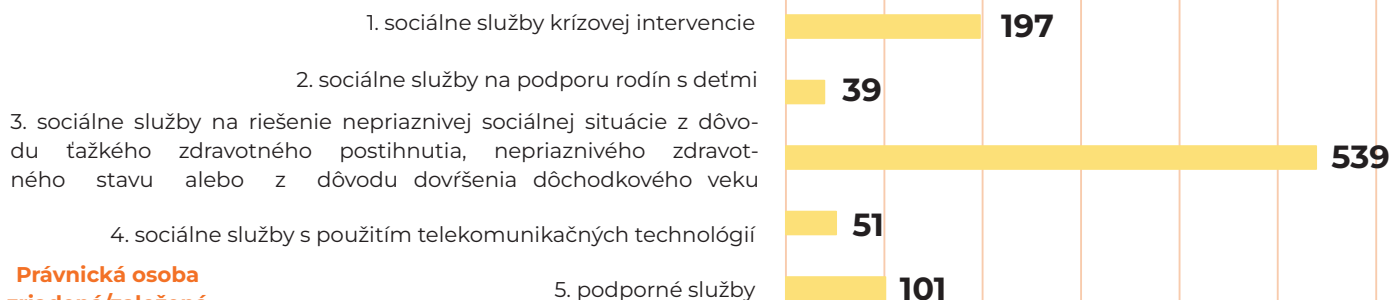
V Prešovskom kraji bolo identifikovaných 30 obcí, v ktorých môže mať prítomnosť MRK z pohľadu regionálneho rozvoja nepriaznivý vplyv na rozvoj obce. Ide o obce, v ktorých žije väčšie množstvo Rómov v generačnej chudobe. Až tretina týchto obcí je z okresu Kežmarok a viacero obcí je z okresu Vranov nad Topľou a Prešov.

Občianska vybavenosť

SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

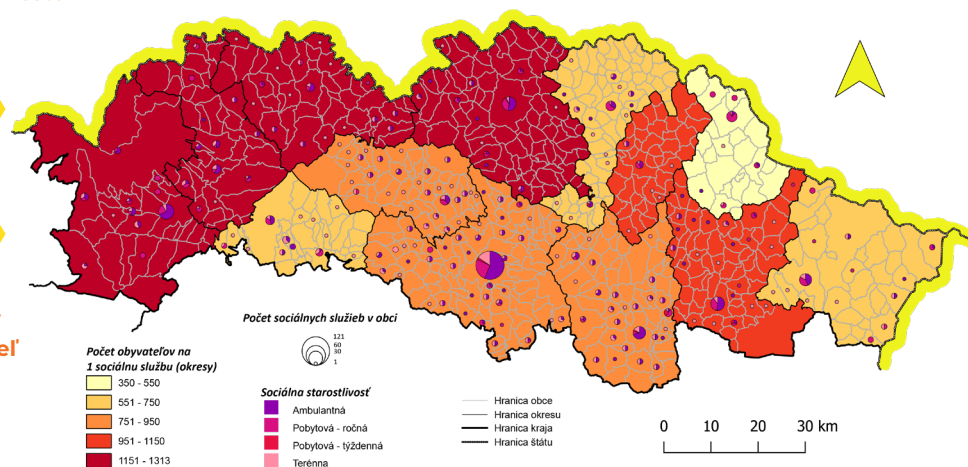
Na území Prešovského kraja pôsobí **386 poskytovateľov sociálnych služieb**, ktorí zabezpečujú pre občanov územia sociálnu starostlivosť prostredníctvom 36 druhov sociálnych služieb delených do piatich základných okruhov:

Právnická osoba
zriadená/založená
samosprávnym
krajom

Právnická osoba
zriadená/založená
obcou/mestom

Územné rozloženie sociálnych služieb

37,65 %

terénna
forma
sociálnej
služby

37,54 %

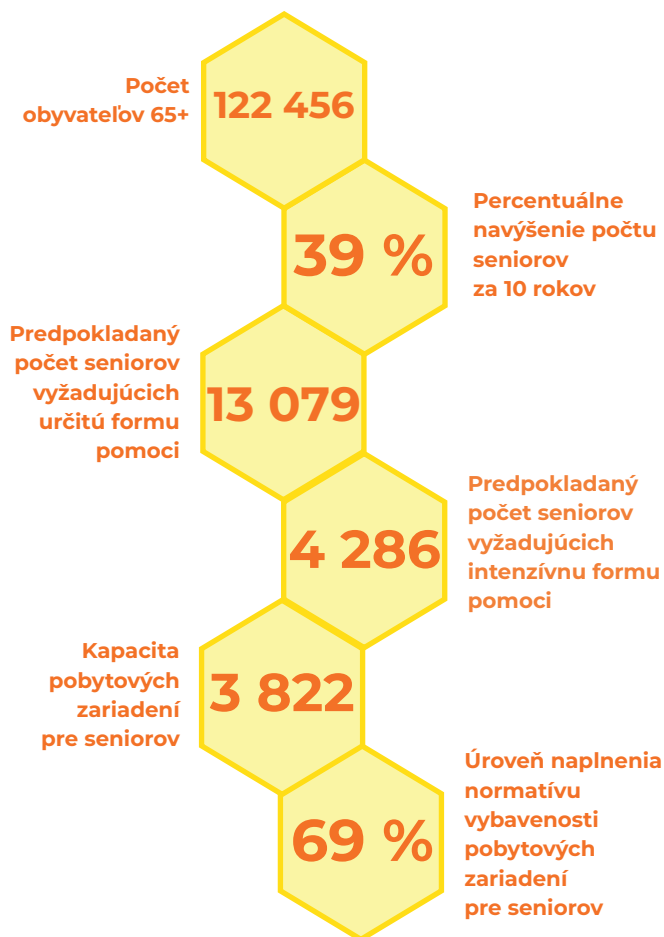
ambulantná
forma
sociálnej
služby

V súčasnej dobe je v krajskej sieti sociálnych služieb zaradených 927 sociálnych služieb. Z pohľadu formy sociálnej služby je v najväčšom rozsahu zabezpečená terénna a ambulantná sociálna služba. Z pohľadu druhu sociálnej služby je najviac zastrešená opatrovateľská služba.

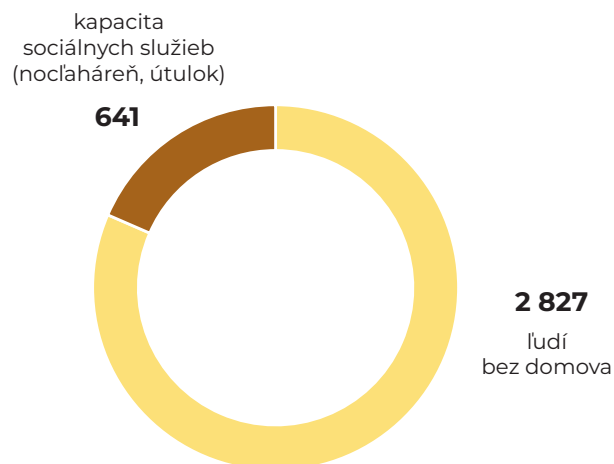
18,02 %

opatrovateľská
služba

Cieľová skupina Seniori

Cieľová skupina Ľudia bez domova

Cieľová skupina Ľudia s psychickými a duševnými chorobami

V Prešovskom kraji je akútny nedostatok špecializovaných a detenčných zariadení pre ľudí s psychickými a duševnými chorobami. Orientačný výskyt ľudí s duševným ochorením na 10 000 obyvateľov je 95. Predpokladaný počet obyvateľov s takouto diagnózou v Prešovskom kraji je 7 857. Špecializované zariadenia pre osoby s duševným ochorením (schizofrénia, organický psychosyndróm, PAS a duševná zaostalosť) disponujú 403 miestami.

Občianska vybavenosť

ŠKOLSTVO

	Počet zariadení	Počet žiakov/študentov
Materské školy	538	23 423
Základné školy	393	77 306
Gymnázia a športové školy	38	9 490
Konzervatória	1	167
Stredné odborné školy	67	20 392
Špeciálne školy	115	8 560
Vysoké školy	1	169
Univerzity	2	9 312
Výskumné inštitúcie	6	-

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva Prešovského kraja sa postupne zvyšuje. Kým v roku 2010 bol podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva so základným vzdelaním, resp. bez vzdelania 9,08 %, do roku 2020 sa znížil na 8,41 %. **Naopak, narastá podiel obyvateľstva s úplným stredným a vysokoškolsky ukončeným vzdelaním.** Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2010 len 15,23 % obyvateľstva, do roku 2020 tento podiel narástol na hodnotu 24,97 %.

Predprimárne vzdelávanie

Záujem o umiestnenie dieťaťa vo veku 3–6 rokov do zariadenia predprimárneho vzdelávania je dlhodobo vyšší ako je kapacita MŠ. V školskom roku 2020/2021 bolo zamietnutých 1 167 žiadostí o umiestnenie dieťaťa do MŠ, ktorým nebolo vyhovieť z dôvodu nedostatku miesta.

Deti vo veku
6 rokov
žijúce
v kraji

9 539

3 085

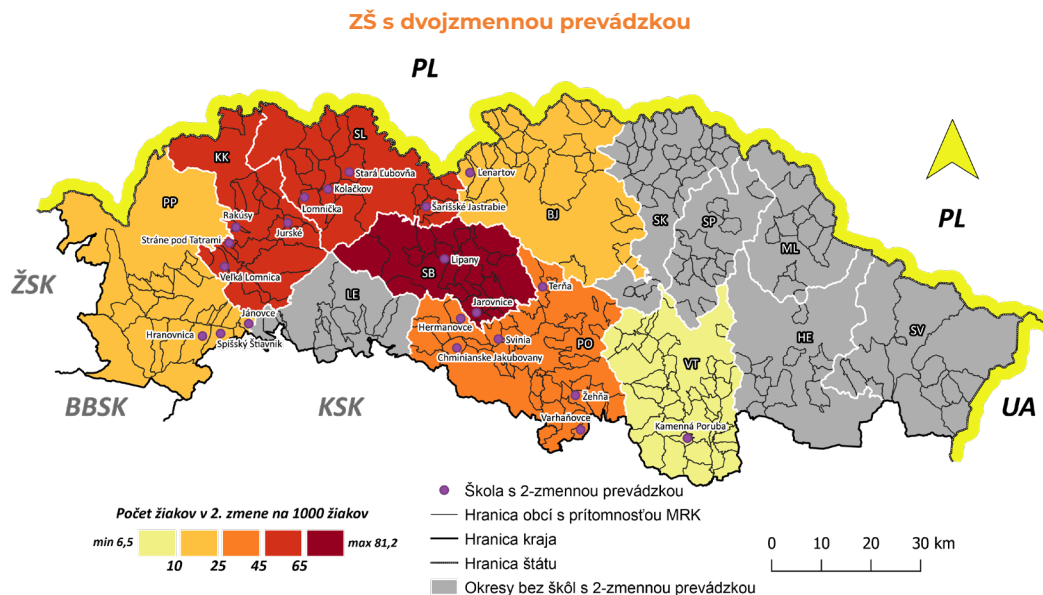
Deti vo veku
6 rokov
navštevujúce
MŠ

6 454

počet detí, ktoré by nemali možnosť splniť zákonnú povinnosť, ak by bol zákon povinného predprimárneho vzdelávania platný pre deti staršie ako 5 rokov v školskom roku 2020/2021

Základné vzdelávanie

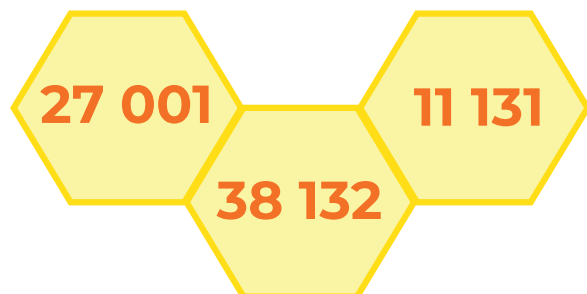
Napriek tomu, že lokalizácia jednotlivých ZŠ je na pomerne dobrej úrovni, problémom je nedostatok kapacita zariadení. **V 129 triedach ZŠ prebieha výuka v druhej zmene.** Takouto formou organizovania vyučovacieho procesu sa vzdeláva 2 262 žiakov.

Stredné vzdelávanie

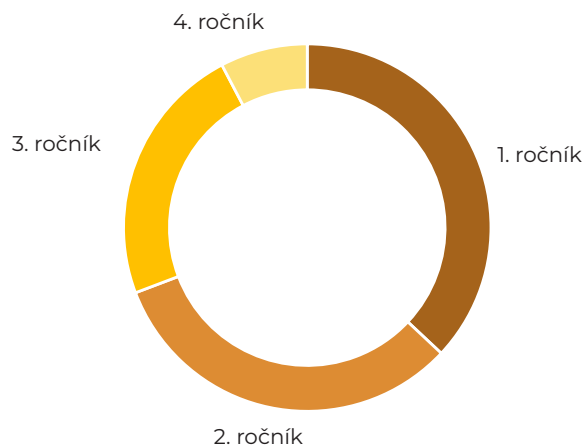
Počet žiakov účastných vzdelávacieho procesu stredného vzdelávania v školskom roku 2020/2021

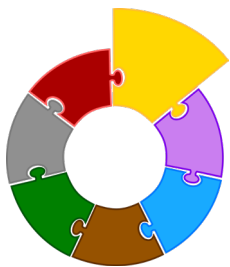
Odhad počtu žiakov, ktorí opustili systém stredného vzdelávania bez získania odbornej kvalifikácie

Počet obyvateľov vo veku 16 až 19 rokov žijúcich v roku 2021 na území kraja

Do duálneho vzdelávania je zapojených 36 SOŠ (31 škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK; 5 súkromných škôl). Sumárne je do duálneho vzdelávania zapojených 1 222 žiakov.

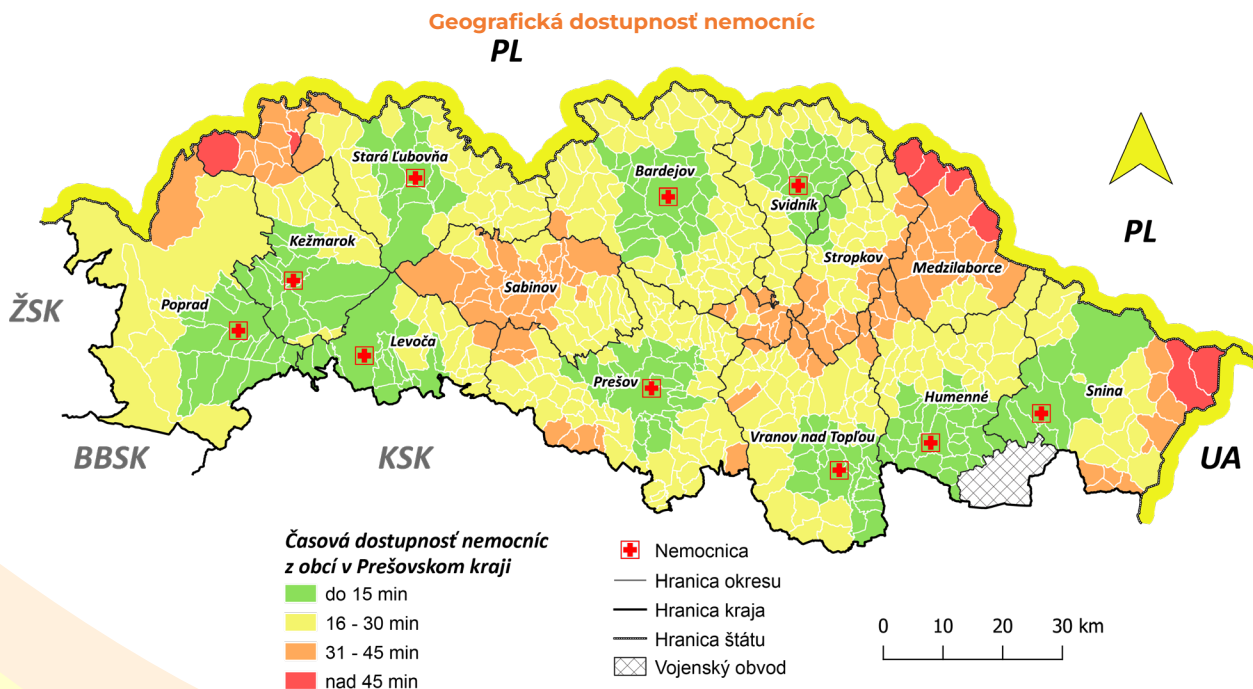

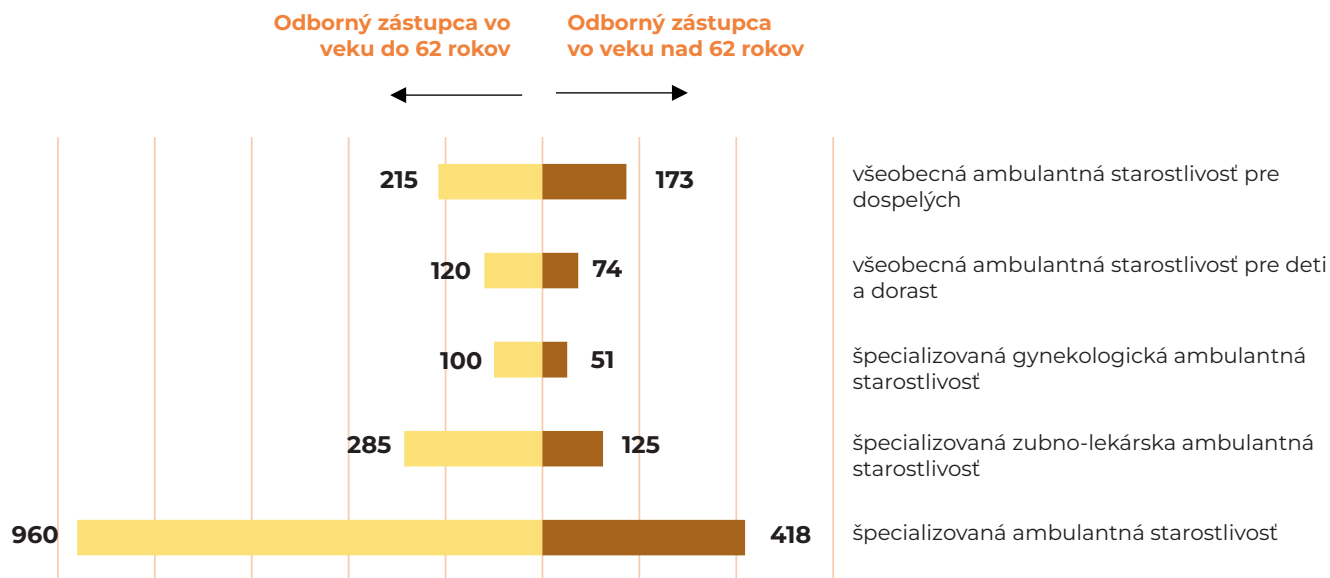

Občianska vybavenosť

ZDRAVOTNÍCTVO

Špecifickým problémom Prešovského kraja je geografická dostupnosť nemocníc. 92,62 % obyvateľov kraja má dostupnú nemocnicu do 30 minút v štandardnej premávke osobným automobilom. Pre 0,26 % obyvateľov je geografická dostupnosť do nemocnice v intervale nad 45 minút. Závažným nedostatkom je absencia gynekologicko-pôrodnického oddelenia vo Svidníku. Dostupnosť pôrodnice pre obyvateľov okresu Stropkov a Medzilaborce je v priemere cca 54 minút (do BJ/HE/VT).

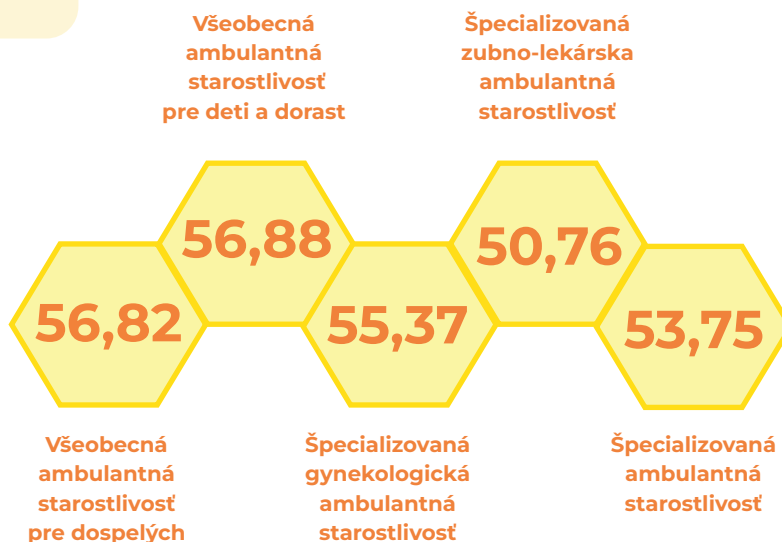
V Prešovskom kraji je citelná disparita geografického rozmiestnenia poskytovateľov ambulantnej zdravotnej starostlivosti.

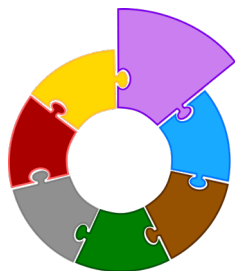
25 %

zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti je lokalizovaných v okrese Prešov

Výrazným problémom z pohľadu zabezpečenia dostupnosti ambulantnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov kraja je **zvyšujúci sa priemerný vek lekárov** - odborných zástupcov.

Priemerný vek odborných zástupcov

Cestovný ruch

8

Počet oblastných organizácií cestovného ruchu (OOCR) s pôsobiskom v PSK (vrátane 1 KOCR)

90 943 187
€

Tržby za ubytovanie v PSK v roku 2019

856

Počet ubytovacích zariadení na území PSK v roku 2019

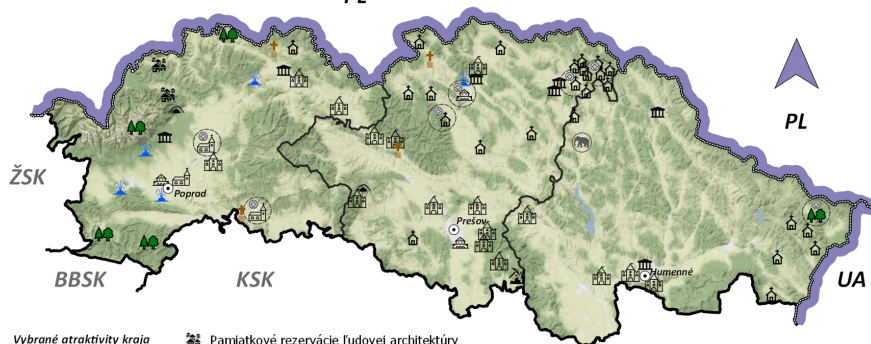
26,9 €

Priemerná cena za ubytovanie (na jednu noc) v PSK v roku 2019

Počet návštevníkov v Prešovskom kraji v roku 2019

1 108 313

Vybrané atraktivity v Prešovskom kraji

Vybrané atraktivity kraja

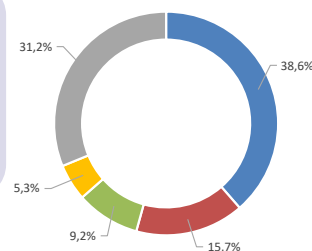
- Prírodné
- Mestské
- Sakrálné
- Drevené kostolíky

Pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry

- Múzeá
- Hrady a zámky
- Jaskyne
- ZOO
- Lokality UNESCO
- Pútnické miesta
- Centrum SPR
- Hranica SPR
- Hranica kraja
- Hranica štátu

Zahranční návštevníci v kraji tvorili takmer 30 % všetkých návštevníkov v kraji. Na tržbách sa zahraniční návštevníci podieľali na úrovni 32,6 %. Najviac zahraničných návštevníkov pochádza z Českej republiky.

Národnostná štruktúra zahraničných turistov

■ Česká republika ■ Poľsko ■ Maďarsko ■ Nemecko ■ Zvyšné krajiny

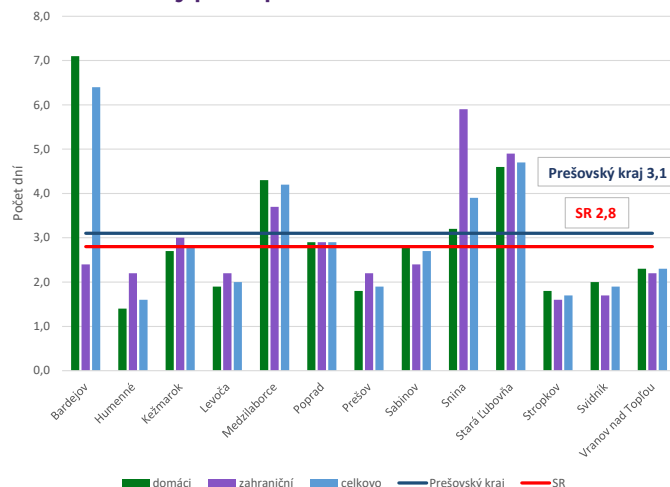
Základné ukazovatele cestovného ruchu v okresoch Prešovského kraja v roku 2019

Okres	Počet ubytovacích zariadení	Počet lôžok	Počet návštevníkov	Počet prenocovaní
Bardejov	46	2 309	58 087	372 612
Humenné	9	458	21 527	35 435
Kežmarok	151	3 966	109 642	301 652
Levoča	37	1 112	21 790	44 361
Medzilaborce	3	231	1 170	4 861
Poprad	410	17 809	735 966	2 161 379
Prešov	62	2 606	64 370	124 311
Sabinov	18	675	11 585	31 640
Snina	25	608	4 825	18 669
Stará Ľubovňa	47	2 493	45 020	210 874
Stropkov	13	289	4 362	7 570
Svidník	11	493	5 079	9 618
Vranov nad Topľou	24	989	24 890	57 412
Spolu	856	34 038	1 108 313	3 380 394

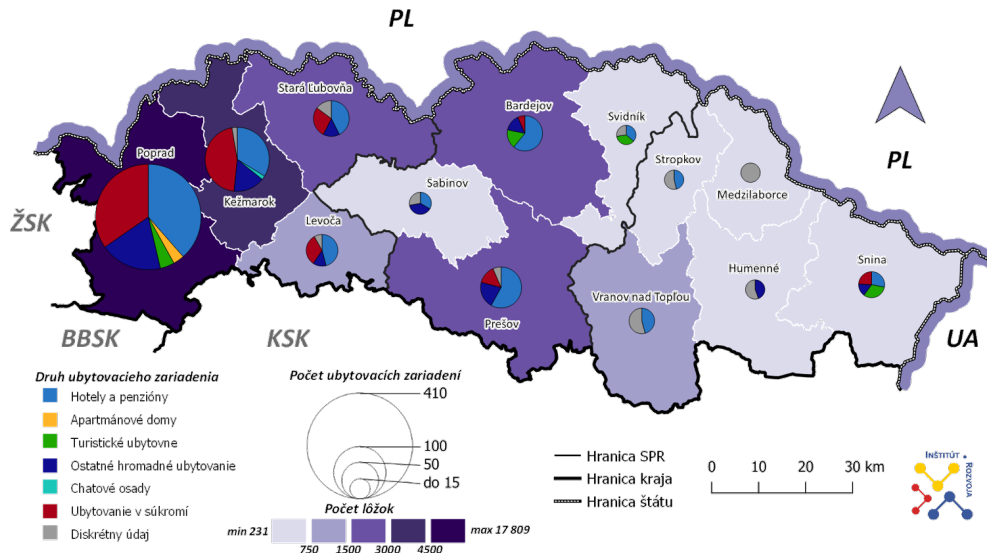
Priemerná cena za ubytovanie v Prešovskom kraji je 26,90 € (priemer SR je 29,16 €). **Priemerný počet prenocovaní v kraji je na úrovni 3,1 dní** (priemer SR je 2,8 dní). Medzi najviac využívané ubytovacie zariadenia v kraji patria 3-hviezdičkové hotely, 4-hviezdičkové hotely a penzióny.

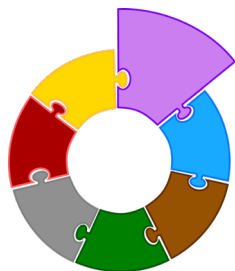
V Prešovskom kraji sa nachádza 856 ubytovacích zariadení, v rámci ktorých je 34 038 lôžok. Takmer polovica ubytovacích zariadení (410) a viac ako polovica lôžok (17 809) je vybudovaných v okrese Poprad. **Ubytovacie zariadenia v okrese Poprad ročne navštívi vyše 65 % návštevníkov z celkového počtu návštevníkov v kraji.** Kapacity stálych lôžok sú najviac využité v okrese Bardejov (47,1 %) a Poprad (43,8 %).

Priemerný počet prenocovaní v PSK v roku 2019

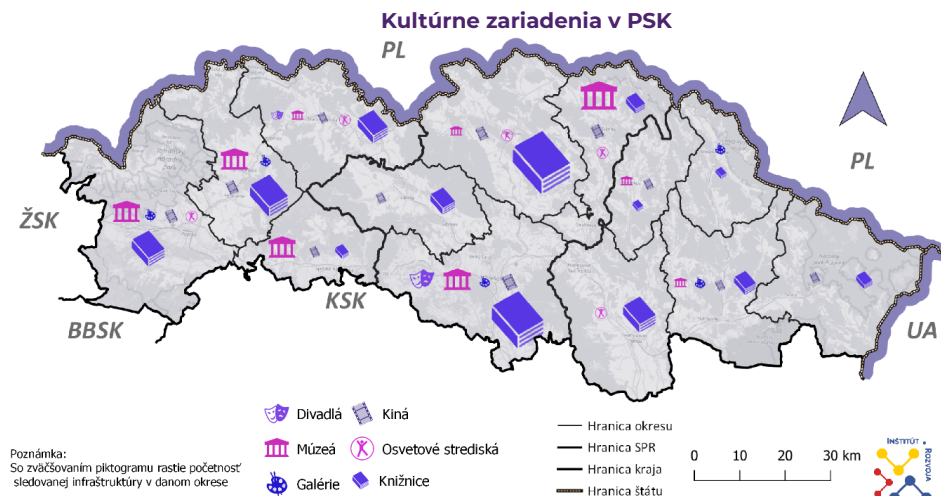
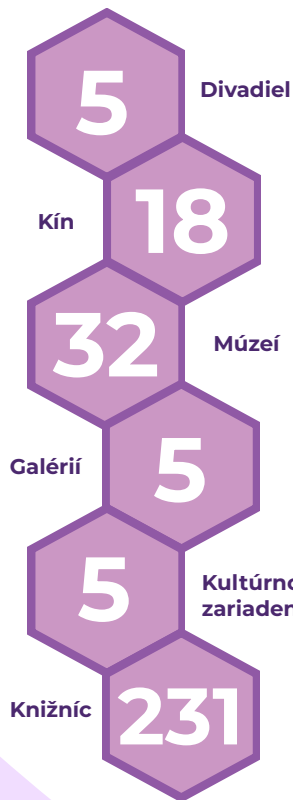
Ubytovacie zariadenia v Prešovskom kraji

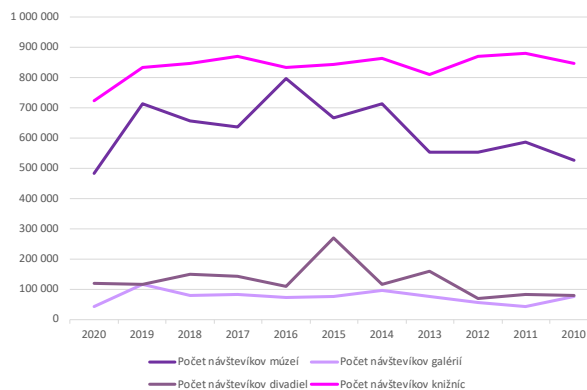
Kultúra

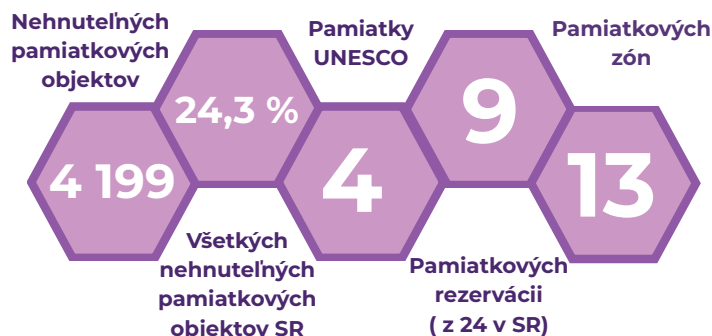
Zázemie pre kultúru na území Prešovského samosprávneho kraja vytvára stabilná sieť kultúrnych zariadení, ktoré sú z hľadiska množstva i kvality porovnateľné s priemerom SR. **Sieť kultúrnych zariadení regiónu tvoria divadlá, kiná, prírodné amfiteátre, múzeá, galérie, regionálne osvetové strediská, kultúrne domy, knižnice, hvezdárne a planetária.**

Z hľadiska návštevnosti môžeme za sledované obdobie medzi rokmi 2010-2019 pozorovať **nárast počtu obyvateľov využívajúcich služby** múzeí a galérií, záujem o divadlá a knižnice je v tomto období konštantný.

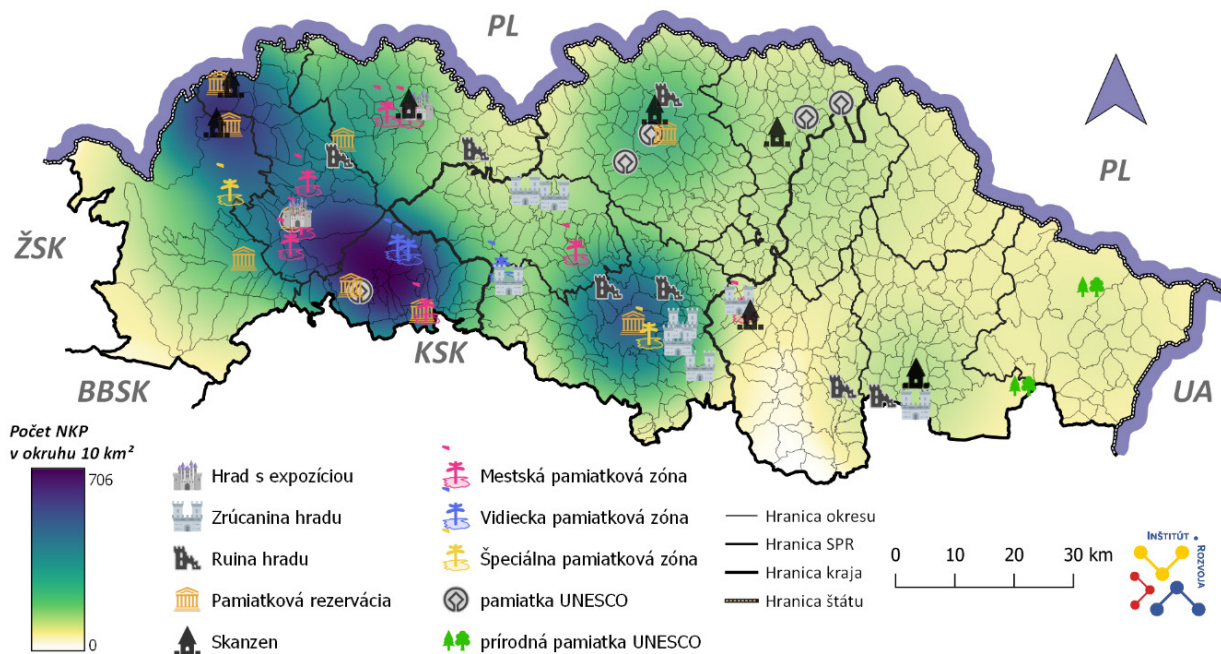
Vývoj počtu návštevníkov kultúrnych zariadení v PSK

Územie Prešovského kraja sa vyznačuje významnou pestrosťou, multikulturálnosťou a osobitým bohatstvom nemotného kultúrneho dedičstva i pretrvávajúcou tradičnou ľudovou kultúrou. Ústne tradície a prejavy vrátane jazyka ako nemotné kultúrne dedičstvo sú v Prešovskom kraji stále živé a pre jednotlivé regióny charakteristické a dotvárajú tak výnimočnosť kraja.

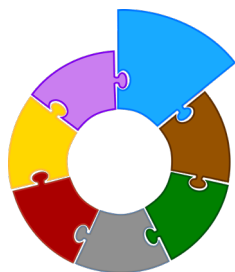
Kultúrne pamiatky v PSK

V rámci nemotného dedičstva sa na území Prešovského kraja koná viac ako 20 podujatí s viac ako 20-ročnou tradíciou a množstvo ďalších, ktoré každoročne pútajú a oslovujú návštevníkov z užšieho aj širšieho okolia.

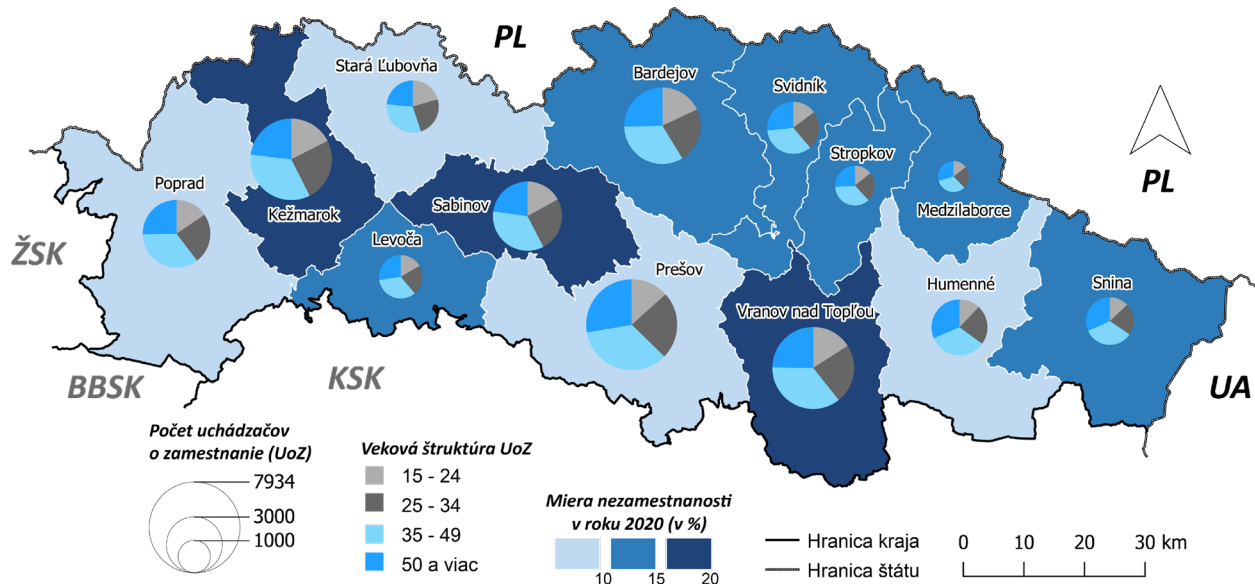
Tradičné remeselnícke i potravinárske produkty sú vyhľadávané pre svoj pôvod jednak miestnymi obyvateľmi, ale i návštevníkmi regiónu, ktorí vyhľadávajú jedinečné a tradičné výrobky z regiónov. Ich kvalitu zaručujú regionálne a zemepisné označenia, ktoré garantujú ich pôvod. Najznámejšie produkty na území kraja sú:

- Baldovská minerálna voda
- Spišská borovička
- Čígelská prírodná liečivá voda
- Bardejovský med
- Lipovská minerálna voda Salvator
- Sol'nobanská čipka
- Dubnický opál

Ekonomická analýza

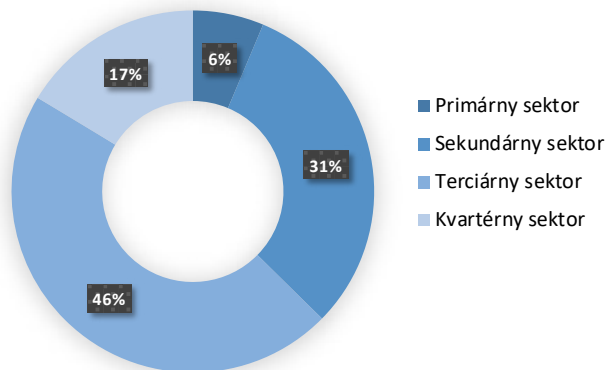
Podnikateľské prostredie v Prešovskom kraji

Z hľadiska **HDP/obyv.** je Prešovský kraj najmenej výkonným regiónom SR. Za posledné desaťročie síce došlo v kraji k postupnému zvyšovaniu HDP/obyv., napriek tomu v roku 2019 za Bratislavským regiónom zaostával takmer 4-násobne.

Do Prešovského kraja v roku 2020 smerovalo len 0,74 mld. € **priamych zahraničných investícií**, čo bolo najmenej spomedzi všetkých krajov.

Podiel podnikov PSK v sektoroch hospodárstva

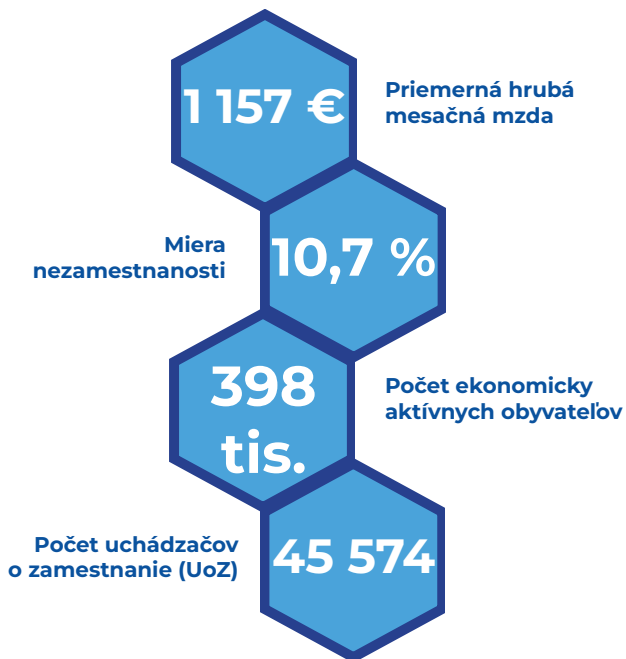

Hrubá mesačná nominálna mzda v Prešovskom kraji bola v roku 2021 na úrovni 1 157 €, čo bolo najmenej spomedzi všetkých krajov. Priemer SR bol na úrovni 1 405 €, pričom najvyššia hrubá mesačná nominálna mzda bola v Bratislavskom kraji (1 767 €). Oproti roku 2010 narástla hrubá mesačná nominálna mzda v Prešovskom kraji o 41,92 % (485 €).

Dlhodobo je najvyššia **miera nezamestnanosti** spomedzi krajov. Aj na základe tohto ukazovateľa je 10 z 13 okresov PSK zaradených medzi najmenej rozvinuté okresy (NRO).

Medzi **TOP 200 exportérmi SR** roka 2018 sa nachádzali 3 podniky z Prešovského kraja. Konkrétne išlo o podniky Tatravagónka a.s. v Poprade, Whirlpool Slovakia s.r.o. v Poprade a Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o. v Prešove.

Najväčšie výrobné firmy Prešovského kraja v kontexte najvyšších tržieb z predaja vlastných výrobkov a služieb v roku 2021 (> 50 mil. €)

ANDRITZ

BUKOCEL, a. s.

CHEMOSVIT FOLIE

IMMERGAS Europe

KE ELEKTRONIK
an Amphenol company

nexis fibers

LEAR CORPORATION

mecom
PRE MILOVNÍKOV MÄSA

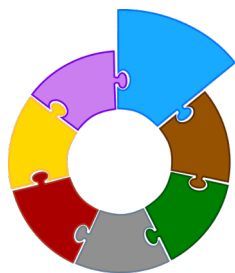
tami

Pízeňský Prazdroj

Garrett
ADVANCING MOTION

TIGA

TATRAVAGÓNKA POPRAD

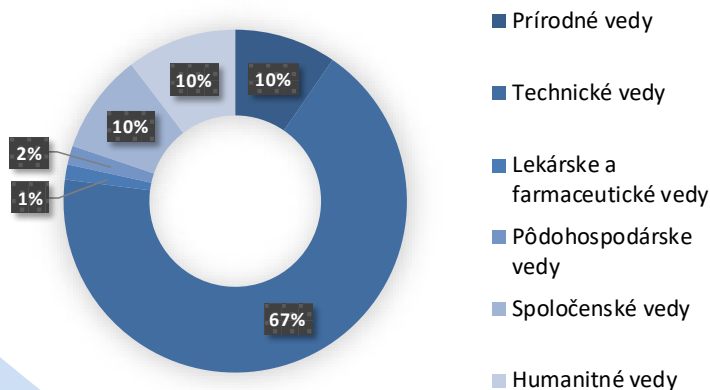

Výskum, vývoj a inovácie

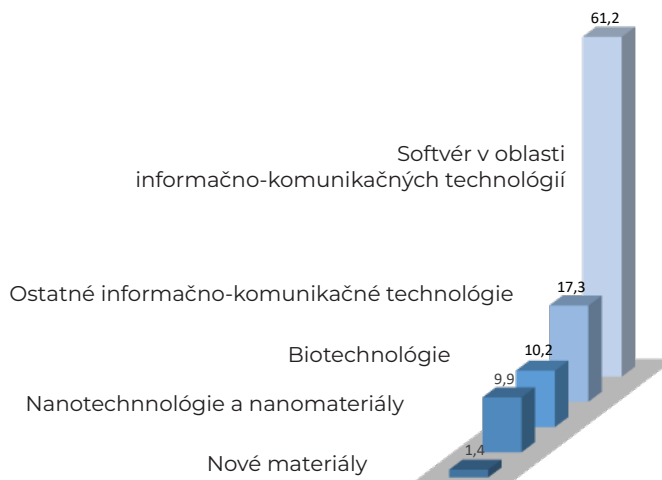
V roku 2020 bolo Slovensko na 20. priečke spomedzi členských krajín EÚ v **objeme výdavkov na vedu a výskum** z celkového rozpočtu krajiny (s podielom 0,83 %).

Najviac vedecko-výskumných aktivít je v rámci SR sústredených v Bratislavskom kraji. Aj preto boli v PSK **výdavky na výskum a vývoj** v roku 2020 na úrovni len 3 % z celkových výdavkov SR.

Výdavky na výskum a vývoj v PSK podľa vednej oblasti

Výdavky vo vybraných oblastiach výskumu a vývoja v SR (v %)

Nositelmi výskumu, vývoja a inovácií v PSK sú najmä vysoké školy (UNIPO a FVT), výskumné ústavy, Slovenská akadémia vied, ale aj súkromné podniky.

V rámci Prešovského kraja pôsobia dva **technologické klastre**:

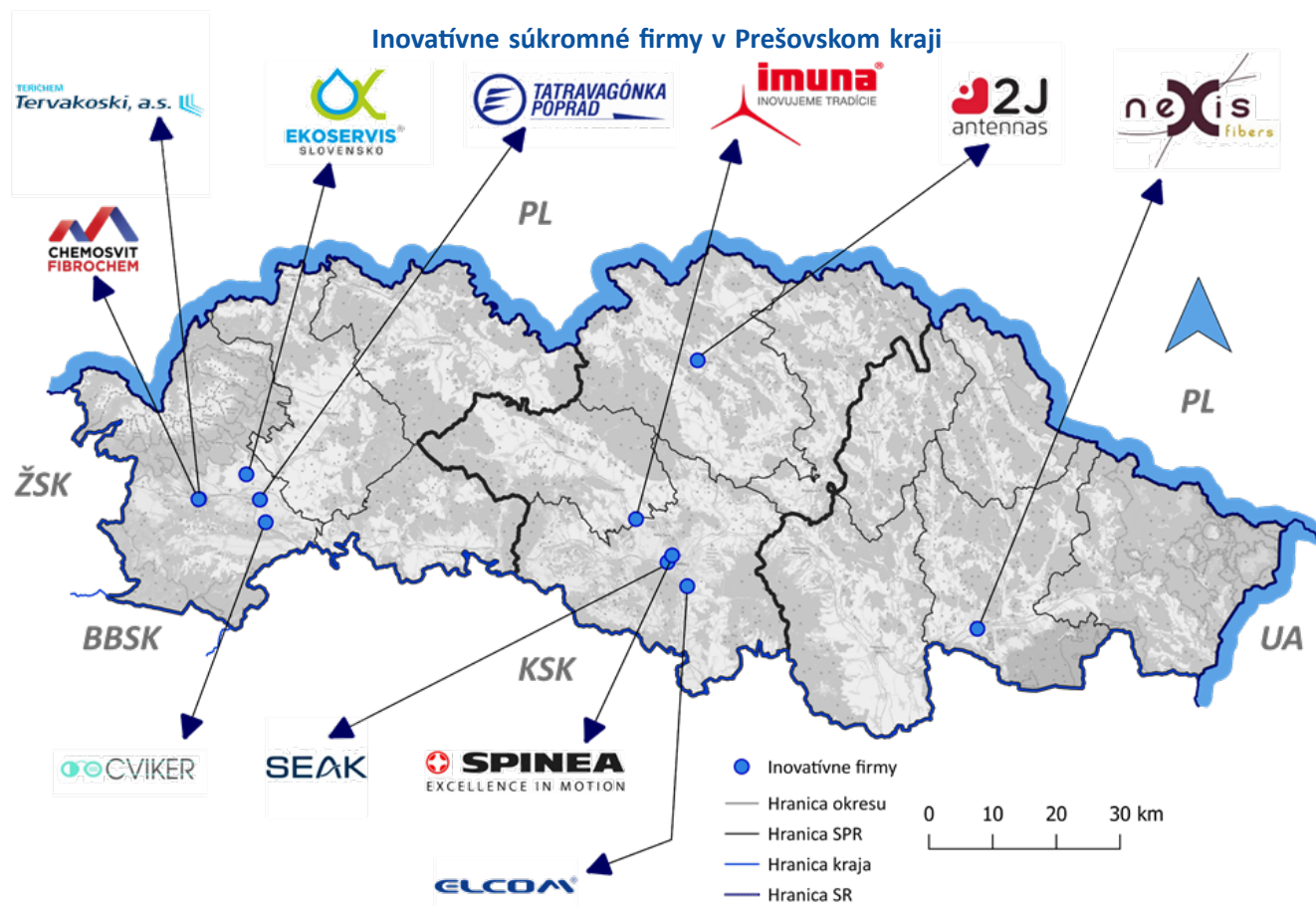
- **AT+R klaster**
- **Energetický klaster Prešovského kraja**

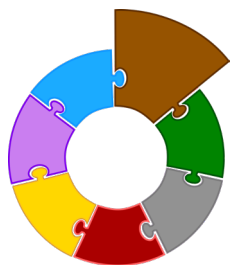
12

**Vysokých škôl pôsobiach v PSK
(vrátane pobočiek
a detašovaných pracovísk)**

Ďalšími nositeľmi vedy a výskumu v Prešovskom kraji sú:

- **Astronomický ústav SAV Stará Lesná**
- **Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy**
- **EASTCUBATOR** v Prešove
- **FITCUBATOR** v Poprade
- **RPIC Prešov**
- **IPC - Inovačné partnerské centrum**

Dopravná infraštruktúra

**417
km**

Celková dĺžka železníc v kraji

**3 182
km**

Celková dĺžka cestných komunikácií

30 731

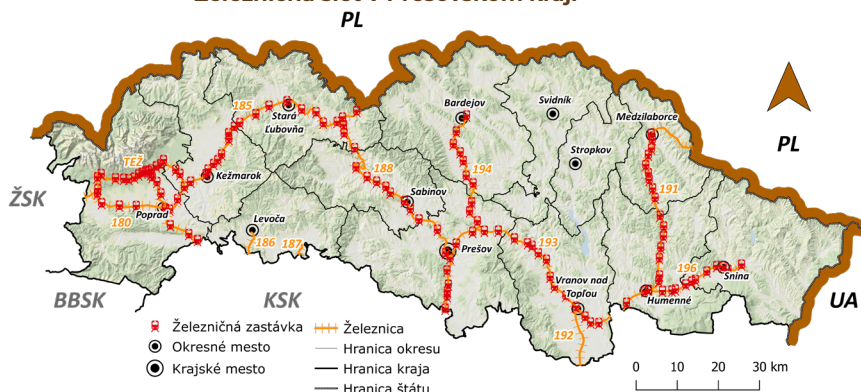
Denný priemer počtu vozidiel na ceste I/18 v meste Prešov (takmer dvojnásobok v porovnaní s najvyťaženejším diaľničným úsekom v kraji)

1 766

Celkový počet mostov v kraji za rok 2021, pričom až 1/4 z nich (436) je v nevyhovujúcom stave

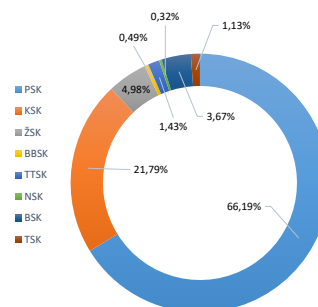
Železničnú sieť v Prešovskom kraji tvorí **417 km železníc**. Hustota železničnej siete predstavuje **47 km/1000 km²** (priemer SR je 73 km/1000 km²). Najviac kilometrov železníc sa nachádza v okrese Poprad (84,6 km), v okresoch Svidník a Stropkov **nie sú žiadne železnice**. Cez územie Prešovského kraja vedú dva medzinárodné železničné koridory: Rýn - Dunaj cez okres Poprad a koridor Baltské more - Čierne more - Egejské more **cez okresy Prešov, Sabinov, Stará Ľubovňa** smerom na hranicu s Poľskom.

Železničná sieť v Prešovskom kraji

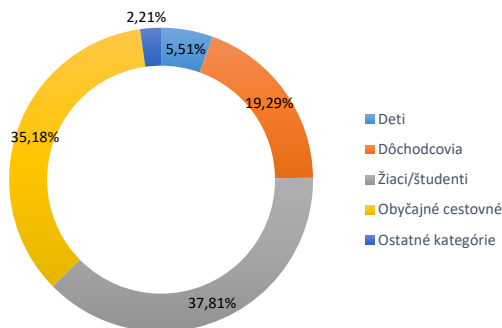

Až **66 %** zo všetkých cestujúcich v kraji využíva železničnú dopravu. Cestujúci, ktorí odchádzajú mimo kraj, najčastejšie cestujú do Košického kraja (22 % cestujúcich) a Žilinského kraja (5 %).

Cielové destinácie cestujúcich v železničnej doprave v Prešovskom kraji v roku 2018

Štruktúra cestujúcich železničnou dopravou v roku 2018 podľa cestovného

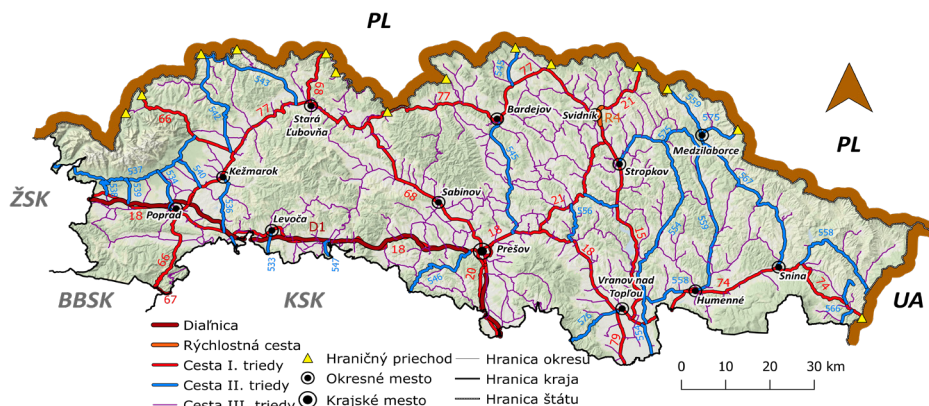

Železničnú dopravu najviac využívajú žiaci a študenti (takmer 38 % cestujúcich), ľudia s obvyčajným cestovným (35 %) a dôchodcovia (19 %).

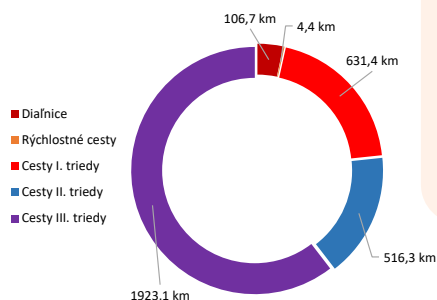
**Prepravených cestujúcich
jediným medzinárodným
letiskom v kraji: Poprad - Tatry
za rok 2018**

Cestná sieť v Prešovskom kraji

Cestná sieť v Prešovskom kraji má celkovú dĺžku 3182 km. Najviac ciest sa nachádza v okrese krajského mesta Prešov v celkovej dĺžke takmer 457 km. Hustota cestnej siete v kraji je na úrovni 355 km/1000km² (priemer SR je 370 km/1000km²). Krajom prechádza **multimodálny koridor TEN - T**, koridor Rýn - Dunaj. Jeho základná sieť prechádza krajom v celom priebehu diaľnice D1. Súhrnnú sieť tvoria okrem diaľnice D1 aj cesty I. triedy I/18 a I/21 smerujúce z mesta Prešov na hranicu s Poľskom (do budúcnosti R4).

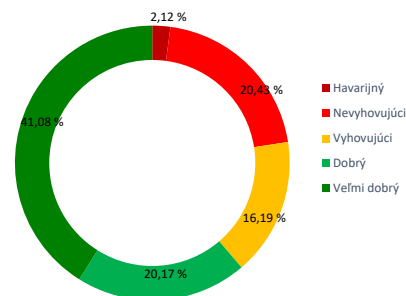
Dĺžka cestných komunikácií v Prešovskom kraji v roku 2021

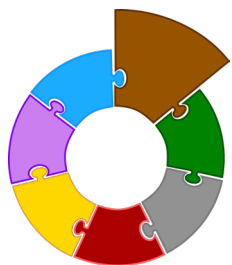

Najvyšší podiel ciest v Prešovskom kraji zaberajú cesty III. triedy, ktoré tvoria až 60 % (1923,1 km) z celkovej dĺžky ciest.

Kvalita ciest v Prešovskom kraji je rôznorodá. Vo väčšine prípadov (77 %) môžeme hovoriť o cestách vo vyhovujúcom stave. Zvyšná časť (23 %) pripadá na cesty v nevyhovujúcom stave.

Kvalita ciest v Prešovskom kraji v roku 2021

Technická infraštruktúra

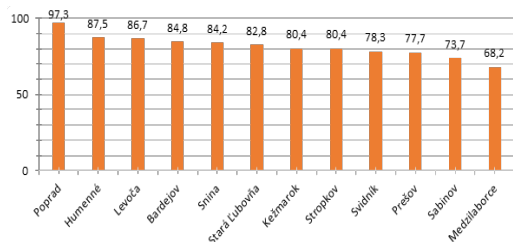

Počet obcí Prešovského kraja napojených na verejný vodovod k 30.6.2020 bol 447. Z tohto počtu obcí má 286 obcí nad 90 % podiel obyvateľov napojených na verejný vodovod. V 156 obciach môžeme sledovať 100 % napojenie obyvateľov na verejný vodovod. Obce, v ktorých absentuje napojenie na verejný vodovod, sa vyznačujú počtom obyvateľov menším ako 2000.

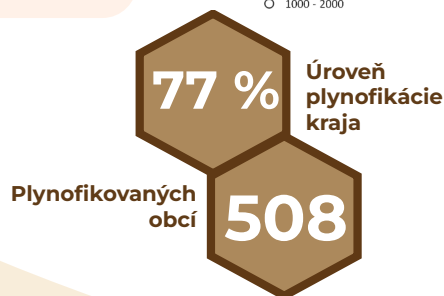
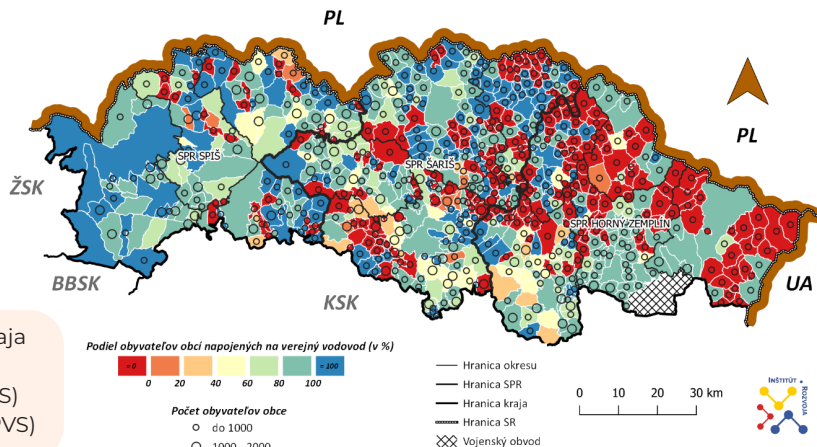
	Počet obcí bez napojenia na verejný vodovod	Počet obyvateľov bez napojenia na verejný vodovod	Počet obyvateľov bez napojenia na verejný vodovod v obciach s vybudovaným verejným vodovodom
Obce s počtom obyvateľov menším ako 2000	217	63 923	41 272
Obce s počtom obyvateľov väčším ako 2000	1	2 623	40 676

Podiel obyvateľov napojených na vodovod

Podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov v okresoch Prešovského kraja v roku 2020 (%)

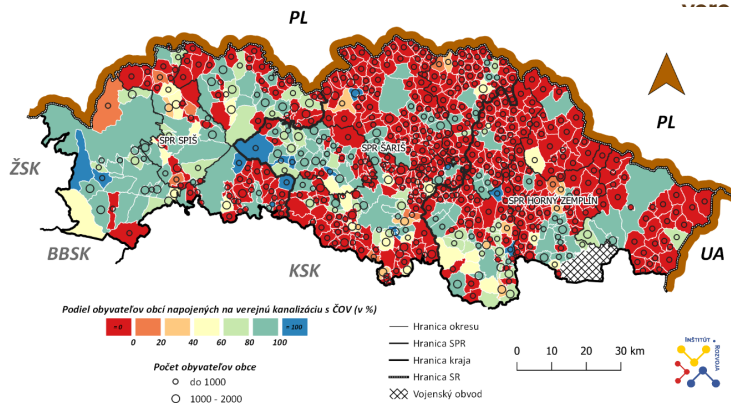
Zásobovanie pitnou vodou Prešovského kraja zabezpečujú tieto vodárenské sústavy:
Východoslovenská vodárenská sústava (VVS)
Spišsko-popradská vodárenská sústava (SPVS)

Distribučné siete sú prevádzkované v troch tlakových úrovniach – stredotlak (STL) – 0,3 MPa a 0,1 MPa a nízkotlak (NTL) – 2 kPa. Najvyšší stupeň plynofikácie vykazujú okresy Poprad, Prešov, Sabinov a Kežmarok, najnižší stupeň naopak okresy Medzilaborce, Snina a Svidník v severovýchodnej časti územia Prešovského kraja. Cez územie Prešovského kraja v súčasnosti neprechádzajú prepravné plynovody ani tranzitné prepojenia so susednými krajinami.

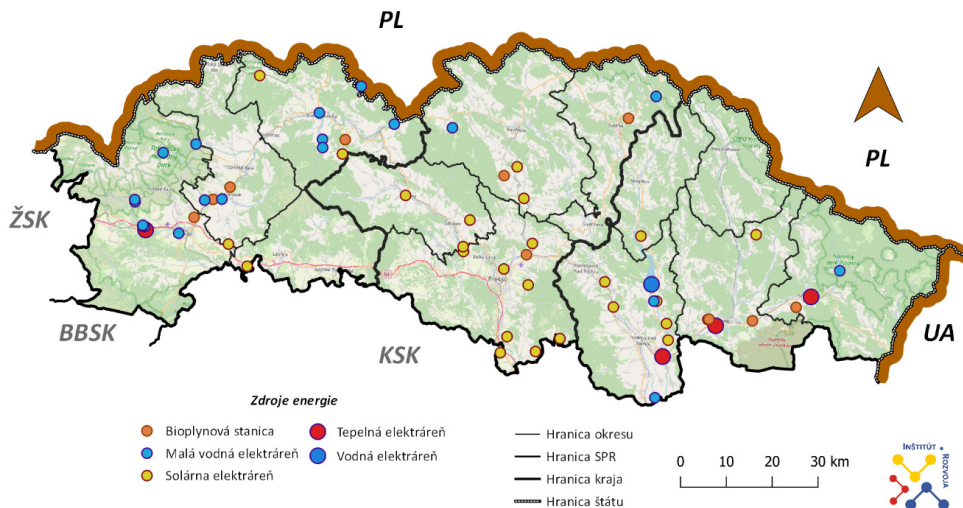
Verejná kanalizácia s čistiarňou odpadových vôd je vybudovaná v 227 obciach, iba v obci Vernár je vybudovaná verejná kanalizácia bez ČOV. Z obcí s vybudovanou kanalizáciou s ČOV je v 100 obciach podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV vyšší ako 90 %, a v 34 obciach je to podiel nad 99 % napojenosti obyvateľov. Verejná kanalizácia úplne absentuje v 438 obciach Prešovského kraja a menej ako 20 % napojenosť obyvateľov môžeme sledovať v 9 obciach.

Podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu

Na území Prešovského kraja nie sú žiadne významnejšie zdroje elektrickej energie. V prevádzke sú štyri teplárne, ktoré zároveň vyrábajú aj elektrickú energiu pre vlastnú potrebu a pre odberateľov materských akciových spoločností a jedna vodná elektrárňa. Zabezpečenie zásobovania Prešovského kraja elektrickou energiou od výrobcu - Slovenské elektrárne, a. s. realizuje prevádzkovateľ prenosovej sústavy SEPS, a. s. Bratislava prostredníctvom svojich 400, 220 a 110 kV vedení na území SR a kraja.

Zdroje energie v PSK

69,4 %

Obyvateľov kraja napojených na verejnú kanalizáciu

Obcí s vybudovanou verejnou kanalizáciou s ČOV

227

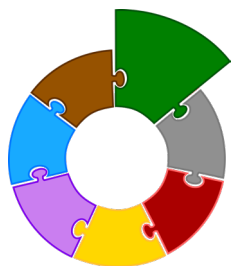
7

Obcí s počtom obyvateľov väčším ako 2000 bez vybudovanej verejnej kanalizácie a ČOV

Obcí s počtom obyvateľov menším ako 2000 bez vybudovanej verejnej kanalizácie a ČOV

430

	Počet obcí bez napojenia na verejnú kanalizáciu	Počet obyvateľov bez napojenia na verejnú kanalizáciu	Počet obyvateľov bez napojenia na verejnú kanalizáciu v obciach s vybudovanou verejnou kanalizáciou
Obce s počtom obyvateľov menším ako 2000	430	158 941	37 205
Obce s počtom obyvateľov väčším ako 2000	7	17 165	39 841

Environmentálna analýza

Príroda v Prešovskom kraji sa vyznačuje vysokou diverzitou prírodného prostredia. Plošne do tohto územia zasahuje **5 národných parkov, 2 chránené krajinné oblasti a 177 chránených území** menšieho plošného rozsahu.

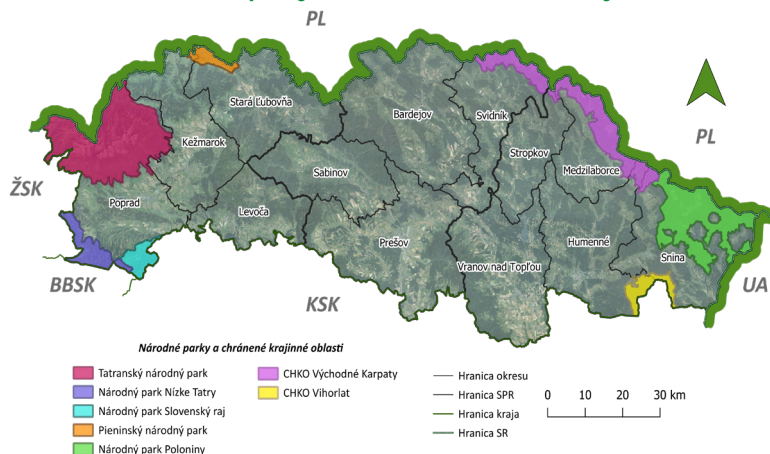
Produkcia komunálnych odpadov na obyvateľa medzi rokmi 2010 a 2019 vzrástla o

39,5 %

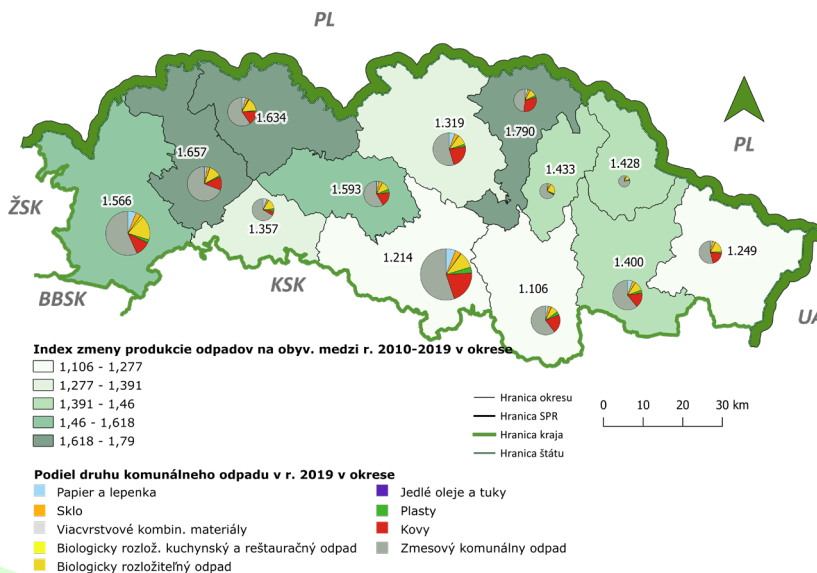
58 %

Tvoril v roku 2019 zmesový komunálny odpad v kraji

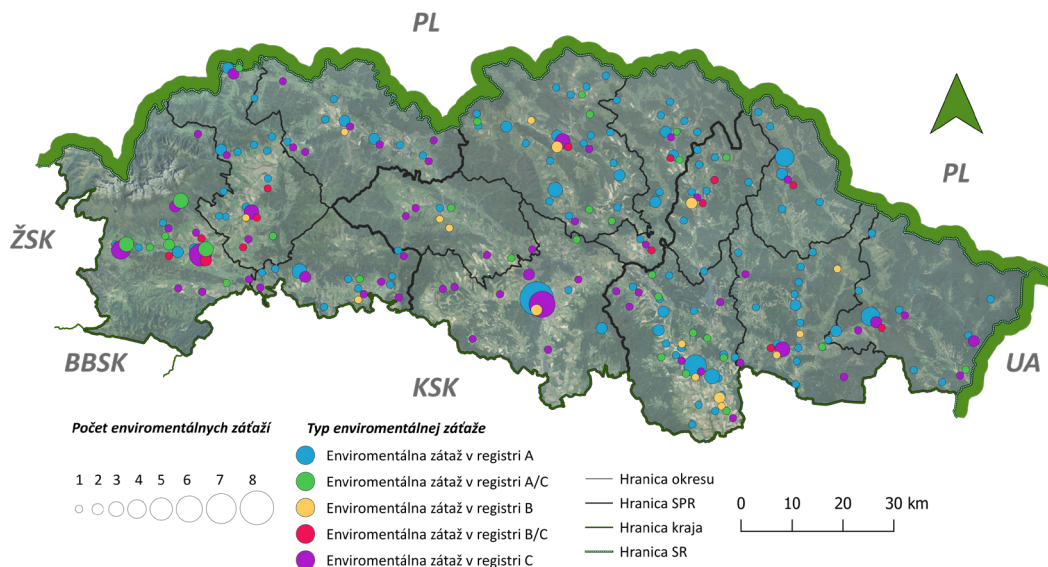
Národné parky a CHKO v Prešovskom kraji

Index zmeny produkcie komunálnych odpadov v Prešovskom kraji medzi rokmi 2010 a 2019 [t] a produkcia komunálnych odpadov a ich typov v kraji SR v r. 2019 podľa typov odpadov

Environmentálne záťaže v Prešovskom kraji za rok 2021

Kraj eviduje na svojom území 371 záznamov environmentálnych záťaží:

v registri A

195

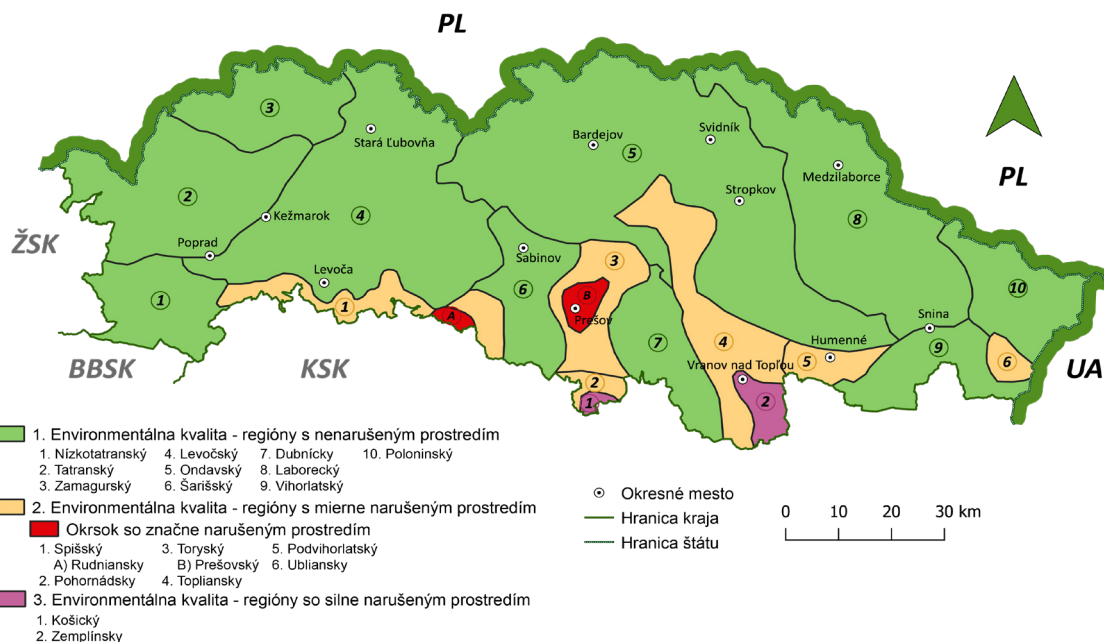
v registri B

38

v registri C

138

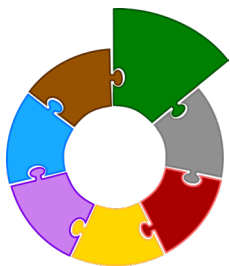
Regióny environmentálnej kvality v Prešovskom kraji

Spomedzi všetkých záznamov na Slovensku predstavujú environmentálne záťaže v kraji viac než

18 %

Prostredie environmentálnej kvality je najviac **narušené** v južnej časti Prešovského kraja.

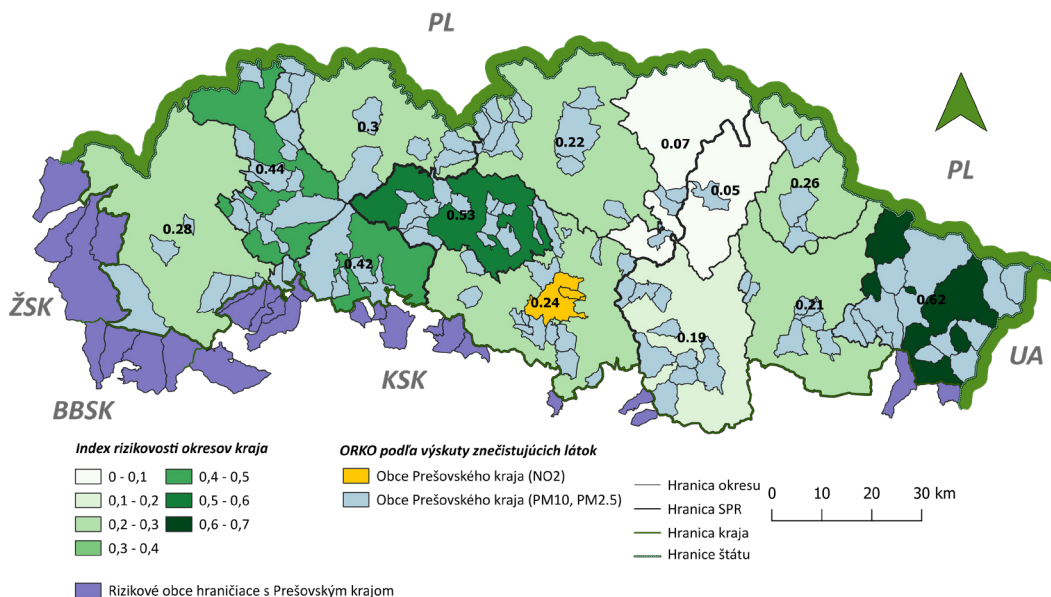

Environmentálna analýza

Znečistenie ovzdušia

Prešovský kraj má **najmenej** evidovaných **stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia** spomedzi všetkých krajov na Slovensku. K základným znečisťujúcim látkam patria tuhé znečisťujúce látky: oxid siričitý (SO₂), oxidy dusíka (N_x) a oxid uhoľnatý (CO). Tuhé znečisťujúce látky sa podľa veľkosti delia na dve hlavné skupiny, a to PM₁₀ a PM_{2,5}.

Oblasti riadenia kvality ovzdušia v Prešovskom kraji za rok 2018-2020

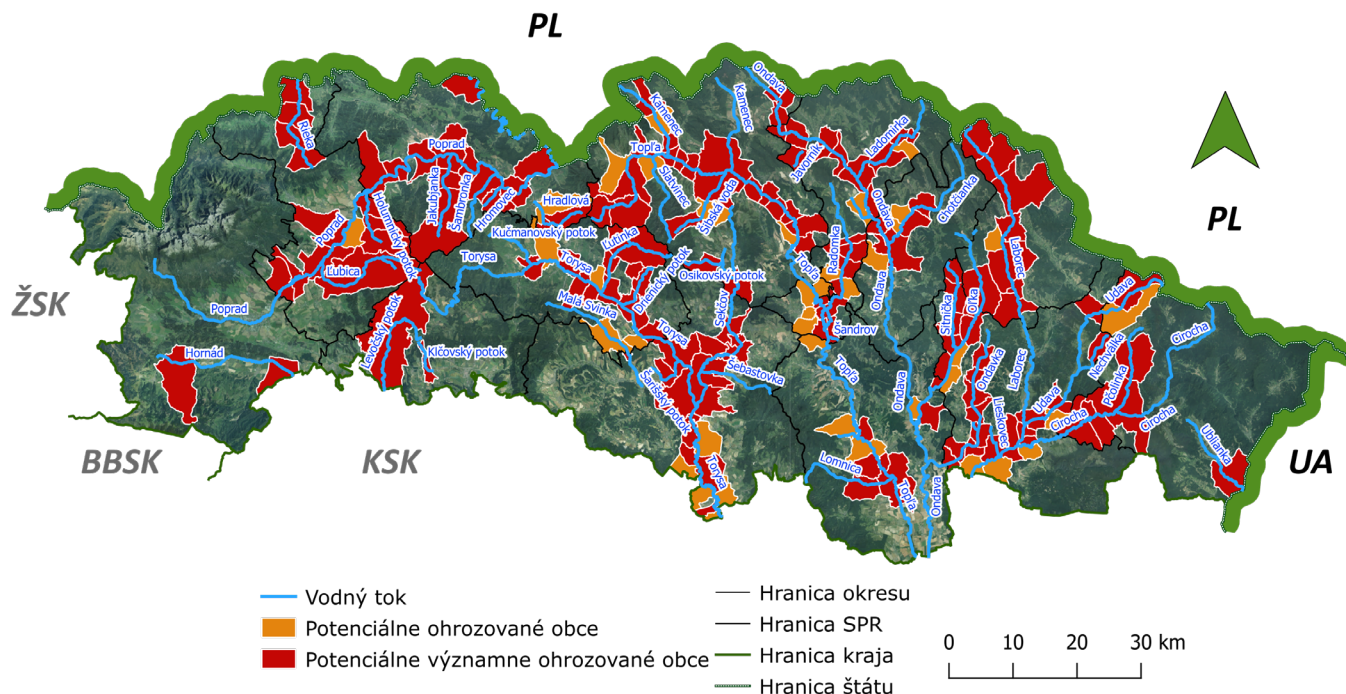
Znečistenie vody

Kvalita vôd je negatívne ovplyvnená aktivitami ako priemysel, ČOV, ale aj poľnohospodárskou či lesohospodárskou činnosťou. Veľkým problémom sú **zdroje plošného znečistenia**. Najväčšími zdrojmi sú poľnohospodárstvo, odkaliská a rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Znečistenie pôdy

Kvalita pôdy je ohrozená **nelegálnymi skládkami odpadov**, ale aj dopravou, či pestovaním monokultúr. Riziko vodnej erózie pôdy je zvýšené v dôsledku **zlej poľnohospodárskej praxe**.

Lokality s povodňovým rizikom v Prešovskom kraji za rok 2018

V oblasti vodného hospodárstva spôsobujú **povodne** škody na vodohospodárskej infraštruktúre, to znamená priame poškodenie čistiarní odpadových vôd, obmedzenie alebo narušenie funkčnosti ich biologického stupňa, zatopenie lokálnych vodných zdrojov, priame škody na vodných dielach, korytách vodných tokov, poškodenie prahov, poškodenie technickej infraštruktúry. Povodne majú za následok i zaplavenie ciest, odplavenie cestných panelov, domov, garáží, záhrad, zatarasené koryto toku, poškodenia až odplavenie mostov, ihrísk, vytvorenie výmoľov, poškodenie brehov, zaplavenie pozemkov, čím vytvárajú negatívny tlak na človeka a spoločnosť.

Cieľ EÚ: stať sa klimaticky neutrálnou do roku

2050

Dopady zmeny klímy

K významným dôsledkom zmeny klímy patrí jej **vplyv na ľudské zdravie**, rovnako tak predstavuje **riziká** pre mestá a urbanizovanú krajinu a v konečnom dôsledku aj pre životné prostredie. Medzi hlavné prejavy patria svahové deformácie, vodná erózia, ohrozenie biotopov a druhov, výskyt invázií, ohrozenie vodného hospodárstva a iné.

Energetická efektívnosť budov

Sektor budov je **najväčším spotrebiteľom energie** v Európe. Na vykurovanie a chladenie sa používa takmer 50 % konečnej spotreby energie v EÚ, z čoho 80 % sa využíva v budovách. Priemerne 75 % budov v Európe je energeticky neefektívnych, pričom sa predpokladá, že takmer 80 % existujúcich budov bude v užívaní aj v roku 2050. Súčasný tempo obnovy budov v Európe je veľmi nízke a nepostačuje na dosiahnutie cieľa klimatickej neutrality do roku 2050.

Priority, strategické a špecifické

Špecifický cieľ 1.1.1

Posilniť rast a konkurencieschopnosť podnikateľských subjektov pôsobiacich na území kraja

Špecifický cieľ 1.1.2

Zrýchliť digitalizáciu podnikateľského sektora a zvýšiť jeho inovačné kapacity v spolupráci so subjektami výskumu a vývoja

Špecifický cieľ 1.1.3

Transformovať infraštruktúru podnikateľského prostredia v súlade s princípmi adaptácie na zmenu klímy, inováčne založenej zelenej ekonomiky a efektívneho zhodnocovania zdrojov

Špecifický cieľ 1.1.4

Zvýšiť atraktivitu a pripravenosť kraja pre potenciálnych investorov vytvorením podmienok a širšej ponuky investičných príležitostí

Špecifický cieľ 1.1.5

Zlepšiť podmienky pre prístup obyvateľov na trh práce

Strategický cieľ 1.1:

Zvýšiť ekonomickú výkonnosť kraja s dôrazom na inovatívnosť a udržateľnosť podnikateľského prostredia a trhu práce

Špecifický cieľ 1.2.1

Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu vrátane rozširovania ponuky CR a zavádzania inovatívnych riešení

Špecifický cieľ 1.2.2

Zabezpečiť ochranu a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva, kultúry, kreatívneho priemyslu a komunitného života na území kraja

Strategický cieľ 1.2

Podporiť rozvoj cestovného ruchu a kultúry využitím vysokého endogénneho potenciálu kraja

Priorita 1

Inovatívna
a konkurencieschopná
regionálna ekonomika

Špecifický cieľ 2.1.1

Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov kraja

Špecifický cieľ 2.1.2

Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl každej vekovej skupiny obyvateľstva

Špecifický cieľ 2.1.3

Zabezpečiť dostupnosť kvalitných sociálnych služieb a posilniť sociálnu integráciu osôb dotknutých i ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením

Špecifický cieľ 2.1.4

Zvýšiť bezpečnosť a ochranu životov obyvateľov kraja a ich majetku

Špecifický cieľ 2.1.5

Zabezpečiť kvalitné vzdelanie pre obyvateľov kraja na všetkých stupňoch školstva

Strategický cieľ 2.1

Zlepšiť zdravie obyvateľov, zvýšiť ich bezpečnosť a budovať inkluzívnu a vzdelanú občiansku spoločnosť

Priorita 2

Kvalitnejšie životné
podmienky obyvateľov
kraja

Hlavný

ciele PHRSR PSK na roky 2021-2030

Špecifický cieľ 3.1.1

Vytvoriť systém udržateľnej a ekologickej mobility prostredníctvom výstavby a modernizácie dopravnej infraštruktúry a optimalizácie dopravnej obslužnosti v kraji v nadväznosti na budovanie IDS

Špecifický cieľ 3.1.2

Zvýšiť energetickú hospodárnosť a efektívne využívanie prírodných zdrojov na území kraja

Strategický cieľ 3.1

Vytvoriť udržateľný model rozvoja dopravnej infraštruktúry a udržateľnej energetiky na území kraja

Priorita 3

Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí

Špecifický cieľ 3.2.1

Zvýšiť adaptabilitu územia kraja na zmeny klímy

Špecifický cieľ 3.2.2

Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a transformovať odpadové hospodárstvo na obehové

Špecifický cieľ 3.2.3

Znížiť znečistenie životného prostredia a jeho zložiek

Strategický cieľ 3.2

Zlepšiť stav životného prostredia a adaptovať územie kraja na zmenu klímy

Špecifický cieľ 4.1.1

Zlepšiť systém a koordináciu strategického plánovania v kraji

Špecifický cieľ 4.1.2

Integrovať tvorbu strategických dokumentov a zabezpečiť participatívnu spoluprácu pri ich príprave, monitorovaní a hodnotení

Špecifický cieľ 4.1.3

Zrýchliť a skvalitniť digitalizáciu infraštruktúry verejnej správy využívaním SMART nástrojov

Strategický cieľ 4.1

Zvýšiť účinnosť strategického riadenia územne vyváženého rozvoja v kraji

Priorita 4

Strategické riadenie územia a územne vyvážený rozvoj

cieľ

Vízia

Vízia rozvoja Prešovského kraja do roku 2030:

“Prešovský kraj – región poskytujúci svojim obyvateľom rovné šance a všestranné možnosti rozvoja, rozumne využívajúci svoj vnútorný potenciál pri podpore regionálnej ekonomiky s ohľadom na udržateľné využívanie zdrojov.”

1 hlavný cieľ

k naplneniu vízie

Vytvoriť podmienky pre vyvážený územný rozvoj kraja a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov.

4 priority

k naplneniu hlavného cieľa

6 strategických cieľov

k naplneniu priorít

20 špecifických cieľov

k naplneniu strategických cieľov

8 Integrovaných projektových balíkov

k naplneniu špecifických cieľov

Integrovaná územná stratégia PSK 2021-2027

Súčasťou **PHRSR PSK na roky 2021-2030** je aj **Integrovaná územná stratégia (IÚS)** - špecifický dokument pre integrovaný územný rozvoj, ktorý je v programovom období 2021-2027 podporovaný z fondov EÚ.

Najväčším prínosom IÚS je **zjednodušenie prístupu** k financovaniu rozvojových potrieb kraja z fondov EÚ a **zníženie byrokracie** v procese schvaľovania. Integrovaná územná stratégia predstavuje integráciu investícií tak, aby boli medzisektorálne, územne, vecne a časovo koordinované, aby priniesli čo najväčší efekt a čo najlepšie odrážali potreby ľudí v území Prešovského kraja a integráciu rozumného financovania IÚS na rozdiel od neistého financovania parciálnych projektov v dopytovo orientovaných výzvach.

IÚS sa po aktualizácii v roku 2025 skladá z **8 integrovaných balíkov** (pôvodne 7 balíkov - nový je balík H), ktorých vnútorná logika je postavená na prioritnej téme alebo aj územnej koncentrácii:

- A. Stabilizácia ľudských zdrojov Prešovského kraja
- B. Regionálne opatrenia pre nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo v Prešovskom kraji
- C. Rozvoj dopravnej obslužnosti v SPR Šariš
- D. Prepojený zelený Spiš
- E. Komplexný integrovaný rozvoj komunít na území PSK
- F. Integrovaný systém rozvoja ekologického a kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu v SPR Horný Zemplín
- G. Zabezpečenie personálnych kapacít a technológií v oblasti IT, digitalizácie a dátovej analytiky vrátane osvetovej činnosti s dôrazom na územný rozvoj
- H. Rozvoj cestovného ruchu v SPR Šariš a SPR Spiš

Aktuálne informácie o IPB nájdete v tematickej mape na krajskom geoportáli po zoskenovaní tohto **QR kódu!**

Alebo priamo na stránke krajského geoportálu
geopresovregion.sk v sekcii
Tematické mapy a dashborady:

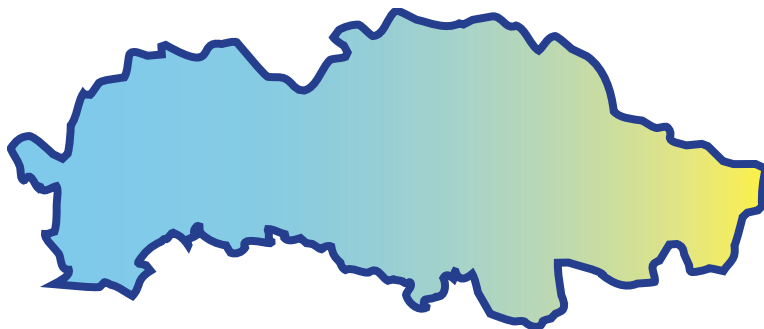
geopresovregion.sk/mviewer/?lang=sk&config=apps/IPB_2023.xml#

A. Stabilizácia ľudských zdrojov Prešovského kraja

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

IPB A Stabilizácia ľudských zdrojov Prešovského kraja je zameraný hlavne na lepšie prepojenie odborného vzdelávania s potrebami trhu práce. Krajská samospráva už podnikla v tejto oblasti niekoľko krokov, ako napríklad optimalizácia siete stredných škôl a školských zariadení, zvyšovanie podielu žiakov v odbornom vzdelávaní, inovácia obsahu vzdelávania alebo modernizácia materiálno-technického vybavenia škôl. Cieľom týchto krokov je práve sieťovanie všetkých aktérov odborného vzdelávania so zamestnávateľmi a profesijnými organizáciami.

Územné vymedzenie IPB

Celé územie PSK

Kľúčový projekt

Projekt A1: Výskumno-inovačné a vzdelávacie centrum pre Prešovský kraj

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB A

Priorita: 1P1. Veda, výskum a inovácie

Opatrenie 1.1.1 Podpora medzisektorovej spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch

Aktivita

- podpora posilnenia koordinačnej a podpornej úlohy regiónov vo VVal ekosystéme s prihliadnutím na regionálne špecifiká a na výstupy a odporúčania EK CuRI (MIP)

Doplňkové projekty

Projekt A1.1: Podpora zručností pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB A

Priorita: 1P1. Veda, výskum a inovácie

Opatrenie 1.4.1 Zručnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít pre RIS3

Aktivita

- praktické vyučovanie žiakov v doménach RIS3
- študijné a učebné odbory odborného vzdelávania podľa potrieb domén RIS3

Projekt A1.2: Podpora rozvoja infraštruktúry vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB A

Priorita: 4P2. Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie

RSO4.2 Zlepšenie rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu

Aktivita

- desegregácia výchovy a vzdelávania
- debarierizácia škôl a školských zariadení
- materiálne a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení
- budovanie/modernizácia učební
- výstavba a rekonštrukcia školských športovísk

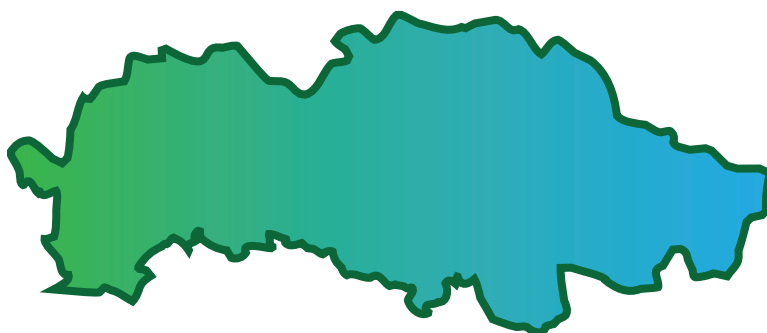

B. Regionálne opatrenia pre nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo v Prešovskom kraji

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

Zmena klímy je alarmujúca. Prešovský kraj má potenciál využívať obnoviteľné zdroje energie (hydroenergetický potenciál vodných tokov, geotermálnych vôd, solárnej energie). Potenciál je v súčasnej dobe nedostatočne využitý, najmä kvôli finančnej náročnosti OZE, chýbajúcemu energetickému plánovaniu, slabom povedomí o možnostiach a potrebe OZE u verejnosti, ale aj v samotných samosprávach. Cieľom PSK je neustále znižovať emisie, ktoré sa dostávajú do ovzdušia, vody alebo pôdy, rovnako tak zvyšovať úroveň triedenia odpadov a plynule prechádzať z odpadového na obehové hospodárstvo.

Územné vymedzenie IPB

Celé územie PSK

1. kľúčový projekt

Projekt B1: Efektívnosť a dekarbonizácia verejných budov PSK

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Opatrenie 2.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov

Aktivity

- zlepšovania energetickej hospodárnosti a obnovy verejných budov, energetický manažment, monitoring prevádzkových údajov vrátane technickej podpory dodávateľa

Doplnkové projekty k 1. kľúčovému projektu

Projekt B1.1: Obnoviteľné zdroje energie pre centrálné zásobovanie teplom

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Opatrenie 2.2.2 Podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou

Aktivita

- zariadenia OZE vrátane zariadení, ktoré sú súčasťou systému zásobovania energiou verejných budov
- prechod na účinné systémy CZT prostredníctvom využívania OZE pri zásobovaní teplom a chladom
- inštalácia vzdialeného zariadenia na kombinovanú výrobu elektriny a tepla (KVET)
- podpora zvyšovania podielu OZE v energonosičoch
- zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie vrátane uskladňovania energie z OZE.

Projekt B1.2: Energetická optimalizácia prevádzkovania verejných budov prostredníctvom inteligentného merania

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 1P1 Veda, výskum a inovácie
Opatrenie 1.2.2 Podpora budovania inteligentných miest a regiónov

Aktivita

- inteligentná správa miest a regiónov
- tvorba, spracovanie a využívanie dát vo verejnej správe
- podpora rozvoja inováčných ekosystémov pre experimentovanie s novými technológiami
- podpora budovania kapacít pre rozvoj inteligentných miest a regiónov
- technická asistencia pre prípravu a realizáciu projektov v oblasti rozvoja inteligentných miest a regiónov
- podpora aktivít medziobecnej, medziregionálnej a cezhraničnej spolupráce

B. Regionálne opatrenia pre nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo v Prešovskom kraji

2. kľúčový projekt

Projekt B2: Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie a recykláciu stavebného odpadu v rámci správy a údržby a obnovy ciest

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2P2 Životné prostredie

Opatrenie 2.6.3 Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie, recyklácie odpadov vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov

Aktivity

- nové zariadenia alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení na prípravu odpadov na opätovné použitie
- výstavba nových zariadení alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení na recykláciu odpadov

Doplňkové projekty k 2. kľúčovému projektu

Projekt B2.1: Podpora obehového hospodárstva a upcyclingu

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2P2 Životné prostredie

Opatrenie 2.6.1 Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania odpadov

Aktivity

- predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov prostredníctvom nákupu kompostérov pre domácnosti alebo komunity

Projekt B2.2: Podpora systému triedeného zberu komunálneho odpadu

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2P2 Životné prostredie

Opatrenie 2.6.2 Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenie systémov triedeného zberu komunálneho odpadu

Aktivity

- budovanie zberných dvorov

Projekt B2.3: Obnova environmentálnej infraštruktúry v Prešovskom kraji (v aglomeráciách nad 2 000 EO)

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2P2 Životné prostredie
Opatrenie 2.5.7 Obnova verejnej stokovej siete a ČOV v aglomeráciách nad 2 000 obyvateľov

Aktivita

· podporované budú aktivity na obnovu potrubia stokovej siete alebo zberača a obnovu jednotlivých objektov a technologických zariadení ČOV

Projekt B2.4: Obnova verejných vodovodov v Prešovskom kraji (v obciach a aglomeráciách nad 2 000 obyvateľov)

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB B

Priorita: 2P2 Životné prostredie
Opatrenie 2.5.8 Obnova verejných vodovodov v obciach nad 2 000 obyvateľov

Aktivita

· podporované budú aktivity na obnovu potrubia verejného vodovodu a obnovu jednotlivých objektov verejného vodovodu, vrátane obnovy vodojemov

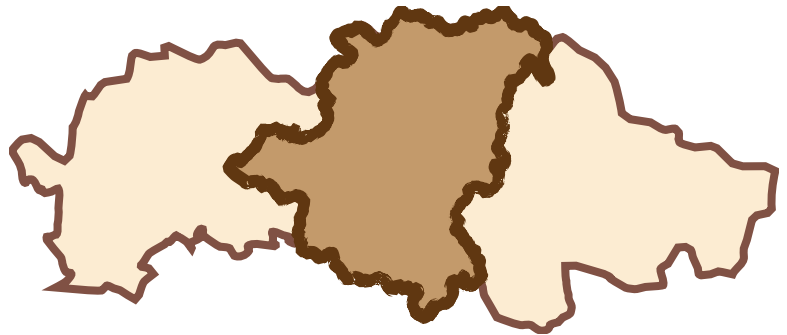

C. Rozvoj dopravnej obslužnosti v SPR Šariš

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

IPB C Rozvoj dopravnej obslužnosti v SPR Šariš bol vytvorený ako nástroj na rozvoj dopravnej obslužnosti kraja, so zreteľom na väzbu k väčším investíciám, ktoré by mohli do regiónu smerovať v podobe príchodu investorov a budovania priemyselných parkov. Podpora oblasti dopravy zlepší aj celkovú kvalitu životnej úrovne obyvateľov kraja, ktorí budú mať vhodné podmienky pre prácu, zlepšenú pracovnú mobilitu, mobilitu za vzdelaním, službami, zdravotnou starostlivosťou aj kvalitnejšie možnosti cestovania v rámci svojho voľného času.

Územné vymedzenie IPB

Územie SPR Šariš

Kľúčový projekt

Projekt C1: Rozvoj udržateľnej a integrovanej verejnej dopravy v SPR Šariš

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB C
Priorita: 2P3. Udržateľná mestská mobilita
Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy

Aktivity

- obnova a modernizácia vozidiel zabezpečujúcich prímestskú dopravu

Doplnkové projekty

Projekt C1.1: Rozvoj kvality doplnkovej infraštruktúry verejnej dopravy v SPR Šariš v nadväznosti na R4, priemyselné parky a strediská CR

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB C

Priorita: 2P3. Udržateľná mestská mobilita

Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy

Aktivita

- výstavba a modernizácia infraštruktúry VOD
- zabezpečenie tarifných, informačných a dispečerských systémov

Projekt C1.2: Zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom modernizácie ciest II. a III. triedy v nadväznosti na R4, priemyselné parky a strediská CR

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB C

Priorita: 3P1. Doprava

Opatrenie 3.2.3 Odstránenie kľúčových úzkych miest na cestnej infraštruktúre a zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom modernizácie a výstavby ciest II. a III. triedy

Aktivita

- výstavba a modernizácia ciest II. a III. triedy

Projekt C1.3: Výstavba a modernizácia miestnych komunikácií v nadväznosti na R4, priemyselné parky a strediská CR

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB C

Priorita: 3P1. Doprava

Opatrenie 3.2.4 Miestne komunikácie

Aktivita

- výstavba a modernizácia miestnych komunikácií

Projekt C1.4: Podpora cyklodopravy v SPR Šariš v širšej nadväznosti na R4, priemyselné parky a strediská CR

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB C

Priorita: 2P3: Udržateľná mestská mobilita

Opatrenie 2.8.2 Podpora cyklodopravy

Aktivita

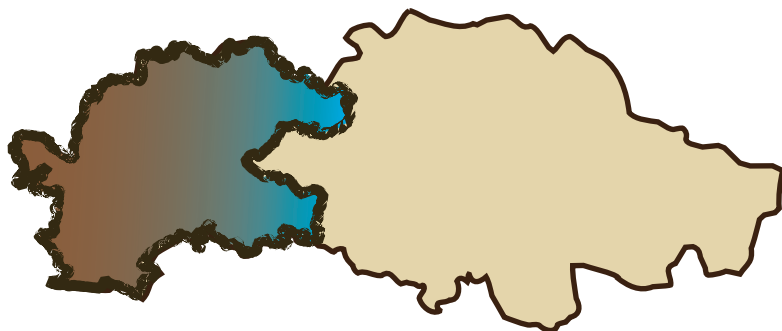
- tvorba líniovej cyklistickej infraštruktúry, systémy zdieľaných bicyklov, drobná cyklodopravná infraštruktúra, vrátane úpravy súvisiacich verejných priestorov, vzdelávanie a získavanie dát potrebných pre rozhodovanie a monitoring cyklistickej dopravy
- podpora cyklistickej a inej nemotorovej dopravy;
- zvyšovanie povedomia o cyklodoprave, kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklodopravy

D. Prepojený zelený Spiš

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

Ciele cestujúcej verejnosti majú zásadný vplyv na hospodársky a ekonomický rozvoj daného regiónu, kvalitu života občanov, ich životnú úroveň a životné prostredie v ktorom žijeme. Možnosť **premiestniť sa do miesta zamestnania je dnes kľúčovou úlohou systému verejnej hromadnej osobnej dopravy**. To si vyžaduje na jednej strane zamestnanec, ale taktiežv prípade záujmu investorov pri budovaní nových pracovných miest, aj nový zamestnávateľ. Týmto spôsobom zásadne zasahuje doprava do zdravého fungovania regiónov na území celej Slovenskej republiky.

Územné vymedzenie IPB

Územie SPR Spiš

Kľúčový projekt

Projekt D1: Rozvoj a integrovanej verejnej dopravy v SPR Spiš

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB D

Priorita: 2P3. Udržateľná mestská mobilita

Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy

Aktivita

-obnova a modernizácia vozidiel zabezpečujúcich prímestskú dopravu (autobusy na alternatívny pohon vrátane súvisiacej plniacej a nabíjacej infraštruktúry)

Doplnkové projekty

Projekt D1.1: Rozvoj kvality doplnkovej infraštruktúry verejnej dopravy v SPR Spiš

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB D

Priorita: 2P3. Udržateľná mestská mobilita
Opatrenie 2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy

Aktivita

- výstavba a modernizácia infraštruktúry VOD
- zabezpečenie tarifných, informačných a dispečerských systémov

Projekt D1.2: Zlepšenie regionálnej mobility v SPR Spiš prostredníctvom modernizácie ciest II. a III. triedy v nadväznosti na priemyselné parky a strediská CR

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB D

Priorita: 3P1. Doprava
Opatrenie 3.2.3 Odstránenie kľúčových úzkych miest na cestnej infraštruktúre a zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom modernizácie a výstavby ciest II. a III. triedy.

Aktivita

- výstavba a modernizácia ciest II. a III. triedy

Projekt D1.3: Výstavba a modernizácia miestnych komunikácií v SPR Spiš v nadväznosti na priemyselné parky a strediská CR

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB D

Priorita: 3P1. Doprava
Opatrenie 3.2.4 Miestne komunikácie

Aktivita

- výstavba a modernizácia miestnych komunikácií

Projekt D1.4: Podpora cyklodopravy v SPR Spiš

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB D

Priorita: 2P3: Udržateľná mestská mobilita
Opatrenie 2.8.2 Podpora cyklodopravy

Aktivita

- tvorba líniovej cyklistickej infraštruktúry, systémy zdieľaných bicyklov, drobná cyklodopravná infraštruktúra a získavanie dát potrebných pre rozhodovanie a monitoring cyklistickej dopravy
- podpora cyklistickej a inej nemotorovej dopravy
- zvyšovanie povedomia o cyklodoprave, kampane na informovanie verejnosti o prínosoch cyklodopravy

Projekt D1.5: Podpora smart dopravného systému prostredníctvom inteligentného sčítania dopravy

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB D

Priorita: 1P1. Veda, výskum a inovácie
Opatrenie 1.2.2 Podpora budovania inteligentných miest a regiónov

Aktivita

- inteligentná správa miest a regiónov
- tvorba, spracovanie a využívanie dát vo verejnej správe
- podpora budovania kapacít pre rozvoj inteligentných miest a regiónov
- technická asistancia pre prípravu a realizáciu projektov v oblasti rozvoja inteligentných miest a regiónov

E. Komplexný integrovaný rozvoj komunít na území PSK

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

Spoločným menovateľom vyčlenenia ohrozených skupín obyvateľstva za hranicu chudoby je **neschopnosť uplatniť sa na trhu práce**. Zdravotne znevýhodnené osoby sú limitované zdravotným stavom a súčasne obmedzeným množstvom ponúkaných pracovných miest, ktorých vykonávanie by vyhovovalo forme ich postihu. Kraj sa potýka aj s problémom tzv. geografického znevýhodnenia, tzn. také, ktoré diskriminuje obyvateľov z dôvodu ich bydliska. So zamestnanosťou je výrazný problém aj v marginalizovaných rómskych komunitách. Polovicu všetkých uchádzačov o zamestnanie v Prešovskom kraji predstavujú dlhodobo nezamestnaní uchádzači o zamestnanie. Jedným zo spôsobov ako tento stav zmierniť, je podpora duálneho vzdelávania, prostredníctvom využitia najnovších poznatkov, technologického vybavenia a kvalitnej praxe pre všetky odbory. Pre komplexný rozvoj komunít je potrebné zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb a kvalitnej a odborne garantovanej zdravotnej starostlivosti.

Územné vymedzenie IPB

Celé územie PSK

Tento balík je bez kľúčového projektu a obsahuje len doplnkové projekty

Projekt E1.1: Dobudovanie zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa v Prešovskom kraji a zlepšenie ich vybavenosti

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita: 4P1. Adaptabilný a prístupný trh práce
RSO4.1: Zvyšovanie účinnosti a inkluzívnosti trhov práce a prístupu ku kvalitnému zamestnaniu rozvíjaním sociálnej infraštruktúry a podporou sociálneho hospodárstva (EFRR)

Aktivita

- výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov
- budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších

Projekt E1.2: Zlepšenie rovného prístupu k vzdelávaniu, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania (zvlášť pre MRK)

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita: 4P2. Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie
RSO4.2: Zlepšenie rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu (EFRR)

Aktivita

- podpora desegregácie výchovy a vzdelávania
- debarierizácia škôl a školských zariadení
- materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení
- budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších
- výstavba a rekonštrukcia školských športovísk
- budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších

Projekt E1.3: Zabezpečenie dostupnej a prístupnej infraštruktúry pre potreby sociálnych služieb krízovej intervencie, vrátane ich vybavenosti

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby

RSO4.3: Podpora sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komún, domácností s nízkym príjmom a znevýhodnených skupín vrátane osôb s osobitnými potrebami prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a sociálnych služieb (EFRR)

Aktivity

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ubytovanie formou prístrešia na účel prenocovania (Nocľaháreň) alebo ubytovanie na určitý čas (Útulok, Domov na polceste, Zariadenie núdzového bývania)

Projekt E1.4: Dobudovanie komunitných centier v Prešovskom kraji a zlepšenie ich vybavenosti

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby

RSO4.3: Podpora sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komún, domácností s nízkym príjmom a znevýhodnených skupín vrátane osôb s osobitnými potrebami prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a sociálnych služieb (EFRR)

Aktivity

- prestavba a rekonštrukcia existujúcich budov na KC, výstavba a rekonštrukcia KC, nákup materiálno-technického vybavenia KC (primárne IKT)

Projekt E1.5: Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej a sociálnej starostlivosti (zvlášť v MRK) - Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby

RSO4.5: Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti a zvýšenie odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti a podpory prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na rodinnú a komunitnú starostlivosť (EFRR)

Aktivity

- doplnenie siete centier integrovanej zdravotnej starostlivosti s cieľom transformácie poskytovania zdravotnej starostlivosti na komunitnej úrovni a poskytovania dostupnej zdravotnej starostlivosti

Projekt E1.6: Zariadenia dlhodobej (sociálnej a zdravotnej) a následnej starostlivosti komunitného typu

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita: 4P5. Aktívne začlenenie a dostupné služby

RSO4.5: Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti a zvýšenie odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti a podpory prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na rodinnú a komunitnú starostlivosť (EFRR)

Aktivity

- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti v prirodzenom rodinnom prostredí
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov zariadení, ktoré budú poskytovať služby na komunitnej báze

Projekt E 1.7: Prevencia kriminality v rizikových lokalitách (zvlášť v MRK)

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB E

Priorita 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.3 Investície do bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov

Aktivity

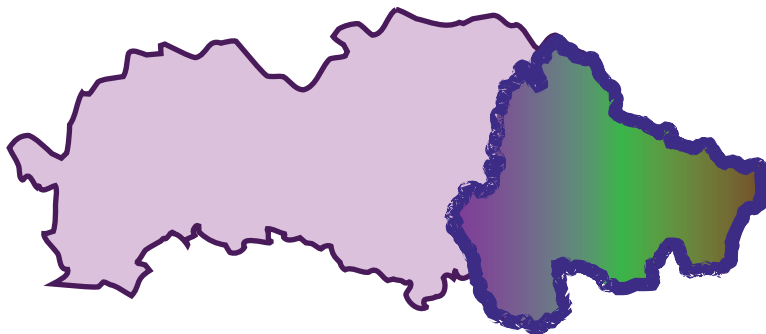
- opatrenia na prevenciu kriminality
- prístup k poradenstvu a pomoci pre obete trestných činov
- terénna a dobrovoľnícka práca s rizikovými skupinami populácie
- analyticko-strategické činnosti, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie strategických dokumentov v oblasti bezpečnosti a predchádzania sociálno-patologických javov
- zvyšovanie schopnosti regionálnej a miestnej samosprávy predchádzať polarizácii a nárastu extrémizmu

F. Integrovaný systém rozvoja ekologického a kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu v SPR Horný Zemplín

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

V tomto integrovanom projektovom balíku boli zadané dva kľúčové projekty zamerané na vytvorenie, zatriktívnenie a revitalizovanie nosných lokalít cestovného ruchu v regióne SPR Horný Zemplín. V sérii odporúčaní a opatrení zameraných na zvýšenie dynamiky rozvoja regiónu je cestovný ruch považovaný za hnací motor rozvoja. Implementácia týchto projektov napomôže k diverzifikácii ponuky CR a zároveň podporí a umocní územnú distribúciu ponuky CR v tomto regióne.

Územné vymedzenie IPB

Územie SPR Horný Zemplín

1. kľúčový projekt

Projekt F1: Rozvoj rekreačného potenciálu vodnej nádrže Domaša

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.5 Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Aktivity

- zlepšenie dostupnosti informácií pre návštevníkov v cestovnom ruchu
- obnova kultúrnych pamiatok
- zvýšenie interaktivity a digitalizácia
- rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí
- rozvoj lokalít pre stretávanie a rozvoj lokálnych komunít a národnostných menšín
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí kultúrnych a prírodných pamiatok s cieľom vytvoriť podmienky na trávenie voľného času
- podpora aktivít CuRI

Doplnkové projekty k 1. kľúčovému projektu

Projekt F1.1: Rozvoj kultúrno – poznávacieho turizmu v nadväznosti na destináciu vodnej nádrže Domaša

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.5 Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Aktivita

- zlepšenie dostupnosti informácií pre návštevníkov v cestovnom ruchu
- obnova kultúrnych pamiatok
- zvýšenie interaktivity a digitalizácia
- rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí
- rozvoj lokalít pre stretávanie a rozvoj lokálnych komunít a národnostných menšín
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí kultúrnych a prírodných pamiatok s cieľom vytvoriť podmienky na trávenie voľného času
- podpora aktivít CuRI v CR

Projekt F1.2: Optimalizácia nakladania s odpadmi v destinácii Domaša

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 2P2. Životné prostredie

Opatrenie 2.6.2 Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu komunálnych odpadov

Aktivita

- budovanie zberných dvorov

Projekt F 1.3: Prvky zelenej a modrej infraštruktúry v destinácii Domaša

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 2P2. Životné prostredie

Opatrenie 2.7.4 Podpora budovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúry v obciach a mestách

Aktivita

- zelené a modré prvky s environmentálnou a estetickou funkciou
- nové zelené prvky
- sídelná zeleň (parky, parčíky, sprievodná vegetácia komunikácií, kvetinové záhony, atď.), mestské lesy, verejné priestranstvá a vnútrobloky sídlisk, ako aj umelo vytvorené prvky (fontány, pitné fontánky a rosiče vzduchu, atď.)

Integrovaný projektový balík

F. Integrovaný systém rozvoja ekologického a kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu v SPR Horný Zemplín

2. kľúčový projekt

Projekt F2: Rekreačná viacúčelová trasa
Poloniny trail

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.4 Investície do regionálnej a miestnej
infraštruktúry pre pohybové aktivity, cykloturistiku

Aktivita

- ihriská, viacúčelové športové areály a športové objekty
- športová infraštruktúra a rekreačné cyklotrasy, športovo-oddychové zóny
- revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a cyklotrás
- propagáciu zdravého životného štýlu
- monitorovanie využitia regionálnej infraštruktúry
- prepojenie regionálnych aktív cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy
- podpora aktivít CuRI v CR

Doplnkové projekty k 2. kľúčovému projektu

Projekt F 2.1: Rozvoj environmentálneho
a kultúrno-poznávacieho turizmu
v nadväznosti na Poloniny

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.5 Investície do kultúrneho a prírodného
dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb
a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný
cestovný ruch

Aktivita

- zlepšenie dostupnosti informácií pre návštevníkov v cestovnom ruchu
- obnova kultúrnych pamiatok
- zvýšenie interaktivity a digitalizácia
- rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí
- rozvoj lokalít pre stretávanie a rozvoj lokálnych komunit a národnostných menšín
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí kultúrnych a prírodných pamiatok s cieľom vytvoriť podmienky na trávenie voľného času
- podpora aktivít CuRI v CR

Projekt F 2.2: Zmierňovanie dopadov zmeny
klímy na území SPR Horný Zemplín

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 2P2. Životné prostredie

Opatrenie 2.4.1 Vodozádržné opatrenia na adaptáciu
na zmenu klímy v sídlach a krajine a/alebo ochranu
pred povodňami

Aktivita

- opatrenia na zadržiavanie vody alebo ochrana pred povodňami
- zadržiavanie zrážkovej vody v sídlach prostredníctvom zelenej infraštruktúry alebo technických prvkov
- opatrenia prírodného charakteru s využitím prvkov zelenej infraštruktúry
- technické opatrenia
- opatrenia prírodného charakteru, ako sú prírode blízke riešenia a adaptácia založená na ekosystémoch, budú v prípadoch, ak je ich realizácia možná, zvýhodňované pred technickými

Projekt F 2.3: Výstavba environmentálnej infraštruktúry pre odvádzanie odpadových vôd v SPR Horný Zemplín (v obciach do 2000 EO)

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 2P2. Životné prostredie

Opatrenie 2.5.3 Podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch

Aktivita

- výstavba stokovej siete a čistiarní odpadových vôd so zameraním prioritne na aglomerácie do 2 000 EO

Projekt F 2.4: Prístup k pitnej vode v SPR Horný Zemplín (v obciach do 2000 EO)

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 2P2. Životné prostredie

Opatrenie 2.5.5 Zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch

Aktivita

- výstavba a modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027

Projekt F 2.5: Podpora biologickej a krajinej biodiverzity na Hornom Zemplíne

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB F

Priorita: 2P2. Životné prostredie

Opatrenie 2.7.3 Podpora biologickej a krajinej diverzity a kvality ekosystémových služieb prostredníctvom udržiavania a budovania zelenej a modrej infraštruktúry a prevencie a manažmentu invázných nepôvodných druhov

Aktivita

- aktivity zamerané na zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov (najmä mimo CHÚ)
- opatrenia na zlepšenie stavu biotov a druhov mimo vodných tokov, na poľnohospodárskej a lesnej pôde, pri dopravných koridoroch podľa potrieb z hľadiska OPBaK, ako aj v sídlach
- dokumenty pre zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov
- prvky zelenej a modrej infraštruktúry na miestnej úrovni, najmä v rámci MÚSES
- dokumenty pre vybudovanie systému krajinného plánovania a udržiavania krajinných štruktúr a obnovy ekosystémov
- eradikačné a potláčajúce opatrenia týkajúce sa invázných druhov

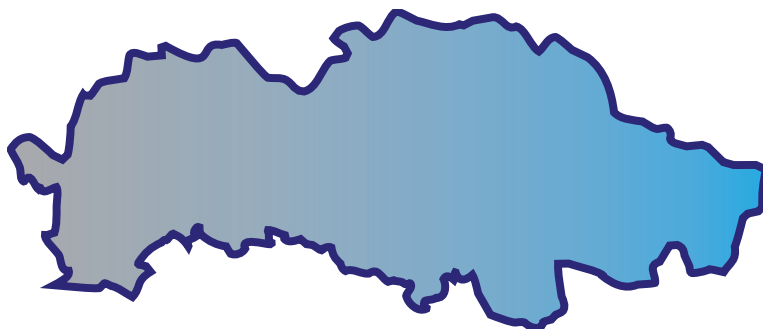
Integrovaný projektový balík

G. Zabezpečenie personálnych kapacít a technológií v oblasti IT, digitalizácie a dátovej analytiky vrátane osvetovej činnosti s dôrazom na územný rozvoj

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

IPB G Zabezpečenie personálnych kapacít a technológií v oblasti IT, digitalizácie a dátovej analytiky vrátane osvetovej činnosti s dôrazom na územný rozvoj bol navrhnutý najmä z dôvodu nepostačujúcej digitálnej infraštruktúry v kraji, chýbajúceho vysokorychlostného pripojenia, hardvéru a softvéru na prácu s údajmi, ale aj z dôvodu chýbajúceho ľudského kapitálu (vzdelanej pracovnej sily), ktorý vie obsluhovať a využiť možnosti moderných digitálnych nástrojov.

Územné vymedzenie IPB

Celé územie PSK

Kľúčový projekt

Projekt G1: Administratívne a analyticko-strategické kapacity PSK ako predpoklad pre budovanie moderného kraja

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB G

Priorita: 5P1 Moderné regióny

Opatrenie 5.2.1 Investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a MNO pôsobiach v komunite alebo partnerov pôsobiach v komunite

Aktivita

- analyticko-strategické činnosti, implementácia plánovacích dokumentov vrátane IÚS, kapacity na implementáciu iniciatívy CuRI, rovnako aj na implementáciu IÚI
- celoživotné vzdelávanie pracovníkov verejnej správy
- implementácia politík na základe dát a hodnotenia dopadov miestnych a regionálnych politík, začleňovanie princípov politík trvalo udržateľného rozvoja z centrálnej na regionálnu a miestnu úroveň
- centrá zdieľaných služieb v pilotných okresoch

Doplňkové projekty

Projekt G1.1: Inteligentné riadenie a správa obcí, miest a regiónov PSK

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB G

Priorita: 1P1 Veda, výskum a inovácie

Opatrenie 1.2.2 Podpora budovania inteligentných miest a regiónov

Aktivita

- inteligentná správa miest a regiónov
- tvorba, spracovanie a využívanie dát vo verejnej správe
- podpora rozvoja inovačných ekosystémov pre experimentovanie s novými technológiami
- podpora budovania kapacít pre rozvoj inteligentných miest a regiónov
- technická asistencia pre prípravu a realizáciu projektov v oblasti rozvoja inteligentných miest a regiónov
- podpora aktivít medziobecnej, medziregionálnej a cezhraničnej spolupráce

Projekt G1.2: Funkčné a udržateľné komunity ako súčasť moderného Prešovského kraja

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB G

Priorita: 5P1 Moderné regióny

Opatrenie 5.2.2 Investície zvyšujúce kvalitu verejných politík a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politík a odolnosť demokracie

Aktivita

- vytváranie podmienok pre rozvoj funkčných, udržateľných komunít
- podpora aktívneho občianstva, mládežníckych organizácií a komunitných aktivít
- rozvoj spolupráce sektorových, medzisektorových a medzinárodných partnerstiev pri tvorbe, implementácii a hodnotení verejných politík, pri strategickom plánovaní a pri príprave a realizácii projektov na regionálnej a miestnej úrovni

H. Rozvoj cestovného ruchu v SPR Šariš a Spiš

Zdôvodnenie vytvorenia IPB

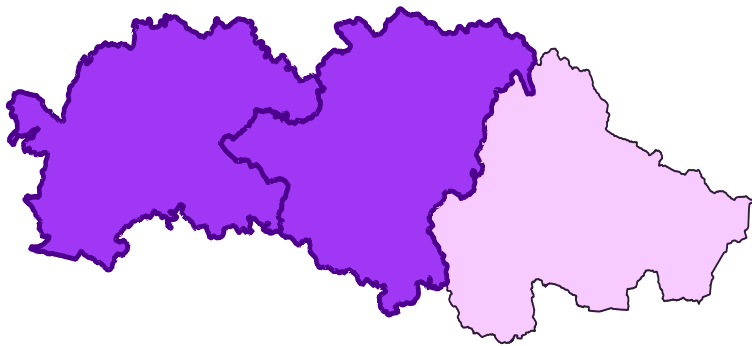
V súčasnosti môžeme v Prešovskom kraji sledovať nerovnomerné rozloženie ponuky a záujmu v odvetví **cestovného ruchu a kultúry**. Táto ponuka je prevažne koncentrovaná v regióne Vysokých Tatier, kde môžeme hovoriť o masovom CR.

Z hľadiska návštevnosti v roku 2020 patril tatranský región medzi najnavštevovanejšie na Slovensku. Táto skutočnosť je podmienená jeho kultúrnym a prírodným potenciálom, polohou a množstvom aktivít a ubytovacích možností, ktoré región ponúka.

Potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu a ponukou hodnotných kultúrnych a prírodných osobitostí však disponujú aj menšie subregióny SPR Šariš a Spiš. Okrem množstva kultúrnych jedinečných pamiatok (aj UNESCO) ponúka región zážitky v pokojných a menej navštevovaných destináciách, akými sú Levočské vrchy (Spiš), Čergovské či Slanské vrchy (Šariš), vhodné pre nadšencov horského turizmu, zimných športov, cykloturistiky, ale aj pre duchovné pútnické aktivity, etnobotanické poznávanie regiónu alebo napokon aj poznávanie vojenskej histórie. Región ponúka taktiež príležitosti pre rozvoj ekoturistiky i agroturistiky.

Tieto miesta môžu byť lákavé pre turistov z dôvodu kvalitného ovzdušia vo vysokom stupni zalesnenia (prírodné zmiešané lesy), s kultúrnymi a prírodnými osobitosťami v ich horskom i podhorskom prostredí. Sú lákavé aj kvôli rôznorodej religiozite a nárečiam, zachováanej tradičnej remeselnej výrobe, ľudovým zvykom či regionálnym produktom.

Územné vymedzenie IPB

Územie SPR Spiš a SPR Šariš

Kľúčový projekt

Projekt H1: Podpora budovania infraštruktúry cestovného ruchu so zameraním na šport a voľný čas

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB H

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.4 Investície do regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, cykloturistiky

Aktivita

- ihriská, viacúčelové športové areály a športové objekty
- športová infraštruktúra a rekreačné cyklotrasy, športovo-oddychové zóny
- revitalizácia regionálnej športovej infraštruktúry a cyklotrás
- propagáciu zdravého životného štýlu
- monitorovanie využitia regionálnej infraštruktúry
- prepojenie regionálnych aktivít cestovného ruchu na existujúce alebo pripravované cykloturistické trasy
- podpora aktivít CuRI v CR

Doplnkové projekty

Projekt H1.1: Rozvoj kultúrneho a prírodného turizmu na Spiši

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB H

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.5 Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Aktivity

- zlepšenie dostupnosti informácií pre návštevníkov v cestovnom ruchu
- obnova kultúrnych pamiatok
- zvýšenie interaktivity a digitalizácia
- rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí
- rozvoj lokalít pre stretávanie a rozvoj lokálnych komunít a národnostných menšín
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí kultúrnych a prírodných pamiatok s cieľom vytvoriť podmienky na trávenie voľného času
- podpora aktivít CuRI v CR

Projekt H1.2: Rozvoj kultúrneho a prírodného turizmu na Šariši

Priority a opatrenia Programu Slovensko pre IPB H

Priorita: 5P1. Moderné regióny

Opatrenie 5.2.5 Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Aktivity

- zlepšenie dostupnosti informácií pre návštevníkov v cestovnom ruchu
- obnova kultúrnych pamiatok
- zvýšenie interaktivity a digitalizácia
- rozvoj kultúry mestských a vidieckych oblastí
- rozvoj lokalít pre stretávanie a rozvoj lokálnych komunít a národnostných menšín
- obnova a budovanie infraštruktúry v okolí kultúrnych a prírodných pamiatok s cieľom vytvoriť podmienky na trávenie voľného času
- podpora aktivít CuRI v CR

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Kontakt:

Prešovský samosprávny kraj
Námestie mieru 2
080 01 Prešov

2025